

Башкы Ассамблея Distr.: General
21 October 2015**Жетишиминчи сессия**

Күн тартибинин 15 жана 16-пункттары

*Расмий эмес котормо***2015-жылдын 25-сентябрында Башкы Ассамблея тарабынан кабыл алынган
резолюция***[башкы комитеттерге берилбейт (A/70/L.1)]***70/1. Биздин дүйнөнү өзгөртүү: 2030-жылга чейинки
мезгилге туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү күн тартиби***Башкы Ассамблея*

2015-жылдан кийинки мезгилдеги өнүгүү чөйрөсүндөгү күн тартибин кабыл алуу боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун саммитинин төмөндөгү жыйынтыктоочу документин кабыл алат:

**Биздин дүйнөнү өзгөртүү: 2030-жылга чейинки мезгилге туруктуу
өнүгүү чөйрөсүндөгү күн тартиби****Преамбула**

Ушул Күн тартиби – бул адамдар, планета жана гүлдөп өнүгүү үчүн иш-аракеттер планы. Ошондой эле ал чоң эркиндик шарттарында жалпы дүйнөнү бекемдөөгө багытталган. Жакырчылыктын бардык формаларын жана көрүнүштөрүн, анын ичинде өтө жакырчылыкты жок кылуу маанилүү глобалдык милдет жана туруктуу өнүгүүнүн зарыл шарттарынын бири болуп саналаарын тааныйбыз.

Бул планды бардык өлкөлөр жана биргелешкен өнөктөштүктө аракеттенген бардык кызыкдар тараптар жүзөгө ашырышат. Биз адамзатты жакырчылыктын жана муктаждыктын залымдигинен арылтуу жана биздин планетаны сакайтуу жана коопсуз кылуу аракетин чечкиндүү болуп турабыз. Биз дүйнөнү туруктуу жана жашоого чыдамдуу өнүгүүнүн траекториясына чыгаруу үчүн өтө зарыл болгон чечкиндүү реформатордук кадамдарды жасоого чечкиндүү түрдө багыт алдык. Бул биргелешкен жолго чыгып жатып, эч ким унутта калбасын убада кылабыз.

Биз бүгүн жар сала турган туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү он жети максат жана 169 милдет бул жаңы жалпы күн тартибинин масштабдуулугу жана амбициялуулугу жөнүндө күбөлөндүрүп турат. Алар Миң жылдык декларациясында түзүлгөн өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттардын иши-аракет мезгилинде башталган иштерди улантууну жана жетүүгө мүмкүн болбогон максаттарга акыркы жетүүнү карайт. Алар бардык адамдар үчүн адам укуктарын жүзөгө ашырууну жана гендердик теңчиликти камсыздоону жана бардык

аялдардын жана кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүнү карайт. Алар комплекстүү жана бөлүнбөс мүнөзгө ээ жана туруктуу өнүгүүнүн бардык үч компонентинин: экономикалык, социалдык жана экологиялык компоненттердин тең салмактуулугун камсыздайт.

Бул максаттар жана милдеттер жакынкы 15 жылда адамзат жана планета үчүн олуттуу мааниге ээ болгон чөйрөлөрдөгү ишмердикке өбөлгөлөйт.

Адамдар

Биз жакырчылыктын жана ачкачылыктын бардык формаларын жана көрүнүштөрүн жок кылууга жана бардык адамдар кадыр-барктуулук жана теңдик шарттарында жана саламат курчап турган чөйрөдө өзүнүн дараметин жүзөгө ашыра алуусун камсыздоого чечкиндүү болуп турабыз.

Планета

Биз планетаны деградациядан коргоого, анын ичинде планета азыркы жана келечектеги муундардын керектөөлөрүн канааттандырууну камсыздай алгандай кылып, керектөөнүн жана өндүрүштүн сарамжалдуу моделдерин киргизүү, анын жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу пайдалануу жана климаттын өзгөрүшү менен байланыштуу кечиктирилбес чараларды көрүү аркылуу коргоого чечкиндүү болуп турабыз.

Гүлдөп өнүгүү

Биз бардык адамдар гүлдөп өнүгүү жана жыргалчылык шарттарында жашашын жана экономикалык, социалдык жана техникалык прогресс жаратылыш менен шайкештикте уланышын камсыздоого чечкиндүү болуп турабыз.

Дүйнө

Биз коркунучка жана зомбулукка орун жок болгон, тынчтыкты сүйгөн, адилеттүү жана социалдык тоскоолдуктардан эркин коомду курууга шарт түзүүгө чечкиндүү болуп турабыз. Тынчтыксыз жана туруктуу өнүкпөгөн дүйнөсүз туруктуу өнүгүү мүмкүн эмес.

Өнөктөштүк

Биз биринчи кезекте калктын жакыр жана өтө аярлуу топторунун керектөөлөрүн канааттандырууга багытталган жана бардык өлкөлөрдүн, бардык кызыкдар тараптардын жана бардык адамдардын катышуусун караган, бекем глобалдык тилектештик рухуна негизделген, туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыктарында жаңыланган Глобалдык өнөктөштүктүн алкагында ушул Күн тартибин жүзөгө ашыруу үчүн керектүү каражаттарды мобилизациялоого чечкиндүү болуп турабыз.

Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттардын өз ара байланыштуу жана комплекстүү мүнөзү жаңы Күн тартибин ийгиликтүү жүзөгө ашырууну камсыздоо үчүн олуттуу мааниге ээ. Эгер биз Күн тартибинде каралган олуттуу максаттарыбызды толук көлөмдө ишке ашырсак, анда бардык адамдардын жашоосу түп тамырынан жакшырат жана биздин дүйнө жакшы жагына өзгөрөт.

Декларация

Киришүү

1. Биз, 2015-жылдын 25-27-сентябрында Нью-Йоркто Бириккен Улуттар Уюмунун Борбордук мекемелеринде топтолгон, мамлекет жана өкмөт башчылары жана жогорку өкүлдөр, Уюм өзүнүн жетимиш жылдык мааракесин белгилеп жатканда, бүгүн туруктуу өнүгүү чөйрөсүндө жаңы глобалдык максаттарды кабыл алууну чечтик.

2. Биз кызмат кылган элдердин атынан, биз баарын камтыган, келечекке эсептелген жана адамдардын кызыкчылыктарын эске алган, универсалдуу жана өзгөрүүгө багытталган максаттардын жана милдеттердин топтомун бекитүү тарыхый чечимин кабыл алдык. Биз 2030-жылга карата ушул Күн тартибин толук жүзөгө ашыруу үчүн талыкпай күч-аракет жумшоого милдеттенбиз. Биз жакырчылыктын бардык формаларын жана көрүнүштөрүн, анын ичинде өтө оор жакырчылыкты жок кылуу маанилүү глобалдык милдет жана туруктуу өнүгүүнүн зарыл шарттарынын бири болуп саналаарын тааныйбыз. Биз туруктуу өнүгүүгө анын үч компонентинде – экономикалык, социалдык жана экологиялык компоненттеринде – тең салмактуу жана комплекстүү түрдө жетүүгө чечкиндүү болуп турабыз. Ошондой эле биз Миң жылдык декларациясында түзүлгөн өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттардын иш-аракет мезгилинде башталган ишти улантабыз жана аларга жетүү мезгилинде жасай албай калган иштин баарын аяктоого аракет кылабыз.

3. Биз 2030-жылга чейинки мезгилде дүйнө жүзүндө жакырчылыкты жана ачкачылыкты жок кылууга; өлкө ичиндеги жана алар ортосундагы теңсиздик менен күрөшүүгө; тынчтыкты сүйгөн, адилеттүү жана социалдык тоскоолдуктардан эркин коомду курууга; адам укуктарын коргоого жана гендердик теңчиликти камсыздоого жана аялдардын жана кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүгө шарт түзүүгө; жана биздин планетаны жана анын жаратылыш ресурстарын ишенимдүү сактоону камсыздоого чечкиндүүлүгүбүз жөнүндө билдиребиз. Ошондой эле биз улуттук өнүгүүнүн жана мүмкүнчүлүктөрдүн ар кандай деңгээлдерин эске алуу менен туруктуу, баарын камтыган жана алга умтулган экономикалык өсүш, жалпы гүлдөп өнүгүү жана бардык адамдар үчүн татыктуу жумуш үчүн шарттарды түзүүгө чечкиндүү болуп турабыз.

4. Бул улуу биргелешкен жолго чыгуу менен, биз эч ким унутта калбастыгын салтанаттуу түрдө убада кылабыз. Адамдын өздүгүнүн кадыр-баркынын негизги маанисин таануу менен, биз бул максаттар жана милдеттер бардык өлкөлөрдүн жана элдердин жана коомдун бардык катмарларынын кызыкчылыктарында жетишилүүсүнө аракет кылууну каалайбыз. Биз биринчи кезекте эң артта калгандарды камтууга умтулабыз.

5. Бул күн тартиби өзүнүн масштабы жана мааниси боюнча мурун болуп көрбөгөн нерсе. Аны бардык өлкөлөр кабыл алышты жана ар кандай улуттук чындыкты, мүмкүнчүлүктөрдү жана өнүгүү деңгээлдерин эске алуу менен жана улуттук стратегияларды жана артыкчылыктарды сактоо менен колдонулат. Бул бүтүндөй дүйнөнү: өнүккөн дагы, өнүгүп келе жаткан дагы өлкөлөрдү камтыган универсалдуу максаттар жана милдеттер. Алар комплекстүү жана бөлүнбөс мүнөзгө ээ жана туруктуу өнүгүүнүн бардык үч компонентинин тең салмактуулугун камсыздайт.

6. Бул максаттар жана милдеттер эки жылдан бери созулуп келе жаткан, анын жүрүшүндө жакыр жана өтө аярлуу топтордун позицияларына өзгөчө көңүл

бурулган дүйнө жүзүндөгү жарандык коомдор жана башка кызыкдар тараптар менен интенсивдүү ачык консультациялардын жана талкуулардын жыйынтыгы болуп саналат. Бул консультациялар туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар боюнча Башкы Ассамблеянын ачык курамынын Жумушчу тобу жана Бириккен Улуттар Уюму жасаган баалуу ишти камтыйт, Башкы катчы бул маселе боюнча 2014-жылдын декабрында жыйынды баяндаманы тааныштырган.

Биздин көз караш

7. Бул максаттар жана милдеттер биздин жогорку деңгээлдеги амбициялуу жана өзгөрүүгө багытталган келечекке болгон көз карашыбызды аныктайт. Биз жакырчылыктан, ачкачылыктан, оорулардан жана муктаждыктан эркин, бардык тирүү жан жыргалчылыкта жашаган дүйнөнү көргүбүз келет. Биз коркунучтан жана зомбулуктан эркин дүйнөнү көргүбүз келет. Жалпы сабаттуулук дүйнөсү. Бардык адамдар бардык деңгээлде сапаттуу билимге, медициналык тейлөөгө жана социалдык коргоого тең жана жалпы жетүү мүмкүндүгүнө ээ болгон дүйнө, дене бой, руханий жана социалдык жыргалчылык кепилденген дүйнө. Биз коопсуз ичүүчү сууга жана санитарияга болгон адам укуктарына карата милдеттерибизди ырастаган, нормалдуу санитардык-гигиеналык шарттар түзүлгөн; жана коопсуз, арзан жана азыктуу тамак жетиштүү болгон дүйнө. Адамдын жашаган чөйрөсү коопсуз, терс көрүнүштөргө каршы турууга жөндөмдүү жана экологиялык туруктуу жана арзан, ишенимдүү жана туруктуу энергия менен камсыздоого жалпы жетүү мүмкүнчүлүгү камсыздалган дүйнө.

8. Биз адам укуктарына жана адамдын кадыр-баркына жалпы сый-урмат, укуктун үстөмдүгү, адилеттүүлүк, теңдик жана басмырлоонун жоктугу, расалык, этностук жана маданий ар түрдүүлүккө сый-урмат камсыздалган дүйнөнү; адам дараметин толук ачууну шарттаган жана жалпы гүлдөп өнүгүүгө шарт түзгөн тең мүмкүнчүлүктөр дүйнөсүн көргүбүз келет. Өз балдарына инвестиция жумшаган жана ар бир бала зомбулук жана эксплуатациялоо эмне экенин билбей чоңойгон дүйнө. Ар бир аял жана кыз толук гендердик теңчиликти пайдаланган жана анын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү жолунда бардык юридикалык, социалдык жана экономикалык тоскоолдуктар жоюлган дүйнө. Адилеттүү, тең укуктуу, толеранттуу, ачык жана социалдык тоскоолдуктардан эркин, эң аярлуу топтун керектөөлөрү канааттандырылган дүйнө.

9. Биз ар бир өлкө алга умтулган, баарын камтыган жана туруктуу экономикалык өсүш жана бардык адамдар үчүн татыктуу жумуш үчүн мүмкүнчүлүктөрдү жүзөгө ашырган дүйнөнү көргүбүз келет. Керектөө жана өндүрүү жана бардык жаратылыш ресурстарын – абаны жана жерди, дарыяларды, көлдөрдү жана суулуу горизонтторду, океандарды жана деңиздерди пайдалануу моделдери сарамжалдуу мүнөзгө ээ болгон дүйнө. Демократия, жакшы башкаруу жана укуктун үстөмдүгү, ошондой эле улуттук жана эл аралык деңгээлдерде жагымдуу шарттар, анын ичинде алга умтулган жана баарын камтыган экономикалык өсүш, социалдык өнүгүү, курчап турган чөйрөнү коргоо жана жакырчылыкты жана ачкачылыкты жоюу туруктуу өнүгүүнүн ажыратылгыс бөлүгү болуп саналган дүйнө. Технологияларды өнүктүрүү жана колдонуу климаттык факторлорду жана биологиялык ар түрдүүлүктү сактоо зарылчылыгын эске алуу менен жүзөгө ашырылган жана жашоого чыдамдуулук талаптарына жооп берген дүйнө. Адам жаратылыш менен шайкештикте жашаган жана жапайы фаунаны жана флораны жана башка тирүү организмдерди коргоо камсыздалган дүйнө.

Биздин жалпы принциптер жана милдеттенмелер

10. Жаңы Күн тартиби Бириккен Улуттар Уюмунун максаттарына жана принциптерине, анын ичинде эл аралык укуктарды толук урматтоого негизделет. Анда Адам укуктарынын жалпы декларациясынын¹, адам укуктары боюнча эл аралык келишимдердин, Миң жылдык декларациясынын² жана 2005-жылдагы Дүйнөлүк саммиттин Жыйынтыктоочу документинин³ жоболору түптөлгөн. Анда башка документтердин, атап айтканда, Өнүгүүгө укук жөнүндө декларациянын⁴ жоболору эске алынат.

11. Биз туруктуу өнүгүү үчүн бекем негизди түптөгөн жана жаңы Күн тартибинин контурун аныктоого жардам берген Бириккен Улуттар Уюмунун жогорку деңгээлдеги бардык ири конференцияларынын жана жолугушууларынын чечимдерин ырастайбыз. Алардын катарына Курчап турган чөйрө жана өнүгүү боюнча Рио-де-Жанейро декларациясы⁵, Туруктуу өнүгүү боюнча жогорку деңгээлдеги Дүйнөлүк жолугушуунун жана социалдык өнүгүү кызыкчылыктарындагы жогорку деңгээлдеги Дүйнөлүк жолугушуулардын жыйынтыктоочу документтери, Калк жайгаштыруу жана өнүгүү боюнча эл аралык конференциянын Иш-аракеттер программасы⁶, Пекин иш-аракеттер платформасы⁷ жана Бириккен Улуттар Уюмунун туруктуу өнүгүү боюнча конференциясынын жыйынтыктоочу документи кирет. Ошондой эле биз бул конференциялардын чечимдерин, анын ичинде Бириккен Улуттар Уюмунун азыраак өнүккөн өлкөлөр боюнча төртүнчү Конференциясынын, Өнүгүп келе жаткан кичинекей ара мамлекеттер боюнча үчүнчү эл аралык конференциясынын, Бириккен Улуттар Уюмунун өнүгүп келе жаткан, деңизге чыга албаган өлкөлөр боюнча экинчи Конференциясынын жана Бириккен Улуттар Уюмунун кырсыктардын тобокелдигин төмөндөтүү боюнча үчүнчү Дүйнөлүк конференциясынын жыйынтыктарын аткаруу боюнча кийинки ишмердикти ырастайбыз.

12. Биз Курчап турган чөйрө жана өнүгүү боюнча Рио-де-Жанейро декларациясынын бардык принциптерин, анын ичинде, атап айтканда, бул декларациянын 7-принцибинде түзүлгөн жалпы, бирок дифференцияланган жоопкерчилик принцибин ырастайбыз.

13. Бул жогорку деңгээлдеги ири конференцияларда жана жолугушууларда сөз болгон көйгөйлөр жана милдеттенмелер өз ара байланыштуу жана комплекстүү чечимдерди талап кылат. Аларды натыйжалуу жөнгө салуу жаңы мамилени талап кылат. Туруктуу өнүгүү концепциясында жакырчылыкты анын бардык

¹ 217 А резолюциясы (III).

² 55/2 резолюциясы.

³ 60/1 резолюциясы.

⁴ 41/128 резолюциясы, тиркеме.

⁵ *Бириккен Улуттар Уюмунун курчап турган чөйрө жана өнүгүү боюнча конференциясынын баяндамасы, Рио-де-Жанейро, 1992-жылдын 3–14-июну*, I том, *Конференцияда кабыл алынган Резолюциялар* (Бириккен Улуттар Уюмунун басылмасы, сатыкта № R.93.I.8 жана ондоолор), I-резолюция, I тиркеме.

⁶ *Калк жайгаштыруу жана өнүгүү боюнча эл аралык конференциянын баяндамасы, Каир, 1994-жылдын 5-13-сентябры* (Бириккен Улуттар Уюмунун басылмасы, сатыкта № R.95.XIII.18), I глава, I-резолюция, тиркеме.

⁷ *Аялдардын абалы боюнча төртүнчү Дүйнөлүк конференциянын баяндамасы, Пекин, 1995-жылдын 4–15-сентябры* (Бириккен Улуттар Уюмунун басылмасы, сатыкта № R.96.IV.13), I глава, I-резолюция, II тиркеме.

формаларында жана көрүнүштөрүндө жоюу, өлкө ичиндеги жана алар ортосундагы теңсиздик менен күрөшүү, планетаны сактоо, алга умтулган, баарын камтыган жана туруктуу экономикалык өсүштү камсыздоо жана социалдык интеграцияга көмөктөшүү өз ара байланыштуу жана бири биринен көз каранды экени таанылат.

Азыркы биздин дүйнө

14. Биз туруктуу өнүгүүнүн жолунда чоң көйгөйлөр турган убакта кездешип турабыз. Биздин миллиарддаган жарандар жакырчылыкта күн кечирүүнү улантып жатышат жана татыктуу жашоо мүмкүнчүлүктөрүнөн ажыраган. Өлкө ичиндеги жана алар ортосундагы теңсиздик күч алып баратат. Мүмкүнчүлүктөрдү, байлыкты жана бийликти бөлүштүрүүдө чоң теңсиздиктер бар. Гендердик теңсиздик маанилүү көйгөйлөрдүн бири бойдон калууда. Жумушсуздук, өзгөчө жаштар арасындагы жумушсуздук олуттуу тынчсызданууну жаратат. Адамдардын ден соолугуна глобалдык коркунучтар, тез-тезден болгон жана интенсивдүү жаратылыш кырсыктары, курчуп жаткан жаңжалдар, согуш жүргүзгөн экстремизм, терроризм жана муну менен байланыштуу гуманитардык кризистер жана адамдарды зомбулук менен көчүрүү акыркы жылдары жетишилген өнүгүү чөйрөсүндөгү ийгиликтердин көп бөлүгүн жок кылуу коркунучун жаратты. Жаратылыш ресурстарынын азайышы жана курчап турган чөйрөнүн абалынын начарлашынын терс кесепеттери, анын ичинде чөлгө айлануу, кургакчылык, жерлердин деградациясы, ичүүчү суунун тартыштыгы жана биологиялык ар түрдүүлүктү жоготуу адамзаттын алдында турган көйгөйлөрдү көбөйттү жана курчутту. Биздин мезгилдин олуттуу көйгөйлөрүнүн бири климаттын өзгөрүшү болуп саналат жана бул көрүнүштүн терс кесепеттери бардык өлкөлөрдүн туруктуу өнүгүүгө жетишүү жөндөмдүүлүгүн үзгүлтүк кылууда. Дүйнөдө температуранын жогорулашы, деңиз деңгээлдеринин жогорулашы, океандын кычкылдануусу жана климаттын өзгөрүшүнүн башка кесепеттери жээктеги райондорго жана төмөн жаткан жээктеги өлкөлөргө, анын ичинде көптөгөн азыраак өнүккөн өлкөлөргө жана өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерине олуттуу таасирин тийгизип жатат. Көптөгөн жамааттар жана планетада жашоону камсыздаган биологиялык системалар коркунуч астында турат.

15. Бирок бул чоң мүмкүнчүлүктөр убагы. Өнүгүү чөйрөсүндөгү көптөгөн көйгөйлөрдү чечүүдө олуттуу прогреске жетишилди. Акыркы муундун жашоосунда жүз миллиондогон адамдар өтө жакырчылыктын чегинен чыга алышты. Балдардын дагы, кыздардын дагы билим алууга жетүү мүмкүндүгү кыйла кеңейди. Маалыматтык-коммуникациялык технологияларды жайылтуу жана тармактарды глобалдык өз ара кошуу, ошондой эле медицина жана энергетика сыяктуу ар башка тармактардагы илимий-техникалык инновациялар адамзаттын прогрессин тездетүү, “санариптик ажырымды” жеңүү жана билимге негизделген коомду түзүү, ошондой эле өнүгүү үчүн олуттуу мүмкүнчүлүктөрдү ачат.

16. Дээрлик 15 жыл мурда Миң жылдык декларациясында калыптанган өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар макулдашылган. Алар өнүгүү үчүн маанилүү платформа болуп калды жана Декларацияда белгиленген көпчүлүк тармактарда олуттуу прогреске жетишилген. Бирок бул прогресс бир ыңтай болгон эмес, өзгөчө Африкада, азыраак өнүккөн өлкөлөрдө, өнүгүп келе жаткан, деңизге чыга албаган өлкөлөрдө жана өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттеринде тегиз эмес болгон жана Миң жылдык декларациясында калыптанган өнүгүү

чөйрөсүндөгү айрым максаттарга, өзгөчө эненин, жаңы төрөлгөн ымыркайдын жана балдардын саламаттыгын жана репродуктивдик ден соолукту сактоого тиешелүү максаттарга жетишилген жок. Биз кайрадан Миң жылдык декларациясында калыптанган өнүгүү чөйрөсүндөгү бардык максаттарга, анын ичинде жетише албай калган максаттарга, анын ичинде тиешелүү программалардын линиясы боюнча даректүү жардам көрсөтүү жана азыраак өнүккөн өлкөлөргө жана өзгөчө кырдаалда турган башка өлкөлөргө масштабдуу колдоо көрсөтүү аркылуу толук көлөмдө жетүүгө милдеттенебиз. Жаңы Күн тартиби Миң жылдык декларациясында калыптанган өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттардын иш-аракет мезгилинде башталган иштерди улантууну жана жетише албай калган, өзгөчө эң аярлуу топторго жардам көрсөтүү жаатындагы максаттарга жетүүнү карайт.

17. Бирок өзүнүн камтуусу боюнча биз бүгүн жарыялай турган программа Миң жылдык декларациясында калыптанган өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттардын алкагынан алыс чыгат. Жакырчылыкты жоюу, ден соолукту сактоо, билим берүү жана азык-түлүк коопсуздугу жана тамак-аш сыкытуу өнүгүү чөйрөсүндөгү мурасталган артыкчылыктар менен катар, ал экономикалык, социалдык жана жаратылышты коргоо чөйрөлөрүндөгү бир катар максаттарды камтыйт. Ошондой эле ал тынчтыкты сүйгөн жана социалдык тоскоолдуктардан эркин коомду курууну карайт. Ошондой эле анда бул максаттарга жетүү үчүн жүзөгө ашыруу каражаттары аныкталат. Биз колдонууну чечкен комплекстүү мамилени чагылдыруу менен, жаңы максаттарда жана милдеттерде тыгыз өз ара байланыштар жана көптөгөн элементтер каралган.

Жаңы Күн тартиби

18. Бүгүн биз туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү 17 максатты жана аны менен байланыштуу, комплекстүү жана ажырагыс мүнөзгө ээ болгон 169 милдетти жарыялайбыз. Мурда эч качан дүйнөлүк лидерлер өздөрүнө мындай кеңири жана универсалдуу стратегиялык программаларды жүзөгө ашыруу үчүн биргелешкен иш-аракеттерди көрүү милдеттенмелерин алган эмес. Биз биргеликте өзүбүздү бардык өлкөлөргө жана дүйнөнүн бардык региондоруна олуттуу пайда алып келе турган глобалдык өнүгүүнү камсыздоого жана өз ара пайдалуу кызматташтыкка арноо менен, туруктуу өнүгүүгө алып бара турган жолго түшөбүз. Биз ар бир мамлекет өзүнүн бардык байлыгынын, жаратылыш ресурстарынын жана экономикалык ишмердигинин үстүнөн толук туруктуу суверенитетке ээ болоорун жана бул суверенитетти эркин жүзөгө ашырууга укуктуу экенин ырастайбыз. Биз Күн тартибин баарына: азыркы дагы, келечек муунга максималдуу пайда алып келе тургандай жүзөгө ашырабыз. Мында биз эл аралык укуктуу жактоочулугубузду ырастайбыз жана Күн тартиби бул эл аралык укук боюнча мамлекеттердин укуктарына жана милдеттерине шайкеш келгендей жүзөгө ашырыла турганын баса белгилейбиз.

19. Биз кайрадан Адам укуктары боюнча жалпы декларациянын, ошондой эле адам укуктары жана эл аралык укук боюнча башка эл аралык документтердин маанилүү ролун ырастайбыз. Биз бардык мамлекеттердин – Бириккен Улуттар Уюмунун Уставына ылайык – расага, теринин түсүнө, жынысына, тилине, динине, саясий же башка ынанымдарына, улуттук же социалдык тегине, мүлктүк абалына, туулган жерине, майыштуулугуна же башка статусуна карата кандай гана айырмачылык болбосун, адам укуктарын жана негизги эркиндиктерин урматтоо, коргоо жана колдоо милдетин баса белгилейбиз.

20. Гендердик теңчиликти камсыздоо жана аялдардын жана кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү бардык максаттарга жана милдеттерге жетүүгө илгерилеп жылууда чечүүчү салым кошот. Эгер адамзаттын жарымы мурдагыдай эле өзүнүн бардык адам укуктарынан жана мүмкүнчүлүктөрүнөн ажыратылган болсо, адамдын дараметин толук ченемде ачуу жана туруктуу өнүгүүнү камсыздоо мүмкүн эмес. Аялдар жана кыздар сапаттуу билимге, экономикалык ресурстарга жана саясий жашоого катышуу мүмкүнчүлүктөрүнө тең жетүү мүмкүндүгүн пайдаланышы керек, ошондой эле жумуштуулук, лидердин ролунда чыгуу жана бардык деңгээлдерде чечимдерди кабыл алуу жаатында эркектер жана балдар менен тең мүмкүнчүлүктөргө ээ болушу керек. Биз глобалдык, аймактык жана улуттук деңгээлдерде гендердик айырмачылыкты жоюу жана гендердик теңчиликти камсыздоо жана аялдардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү маселелери менен алектенген институттарды колдоону күчөтүү максаттарында инвестицияларды кыйла көбөйтүүгө умтулабыз. Аялдарга жана кыздарга карата басмырлоонун жана зомбулуктун бардык формалары, анын ичинде эркектердин жана балдардын катышуусу менен зомбулук жоюлат. Күн тартибин жүзөгө ашырууда гендердик аспектерди системалуу эсепке алуу чоң мааниге ээ болот.

21. Жаңы максаттар жана милдеттер 2016-жылдын 1-январында күчүнө кирет жана кийинки 15 жыл аралыгында биз чечим кабыл алууда аларды жетекчиликке алабыз. Биз баарыбыз ар кандай улуттук контексттерди, мүмкүнчүлүктөрдү жана өнүгүү деңгээлдерин эске алуу менен жана улуттук стратегияларды жана артыкчылыктарды сактоо менен, өз өлкөбүздө жана аймактык жана глобалдык деңгээлдерде Күн тартибин жүзөгө ашыруу менен алектенбиз. Биз алга умтулган, баарын камтыган жана туруктуу экономикалык өсүш ишинде, өзгөчө өнүгүп келе жаткан мамлекеттерде улуттук стратегия багыттарын сыйлайбыз, бирок муну менен катар тиешелүү эл аралык ченемдерди жана милдеттенмелерди милдеттүү түрдө аткарууну камсыздайбыз. Биз аймактык жана субаймактык факторлордун, аймактык экономикалык интеграциянын жана туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү өз ара аракеттенүүнүн маанисин дагы тааныйбыз. Аймактык жана субаймактык механизмдер улуттук деңгээлде туруктуу өнүгүү стратегиясын конкреттүү иш-аракеттерге ашырууга шарт түзүшү мүмкүн.

22. Туруктуу өнүгүүгө карай жолдогу өзүнүн кыймылында ар бир өлкө өзгөчө кыйынчылыктарга дуушар болот. Эң аярлуу өлкөлөр, атап айтканда Африка өлкөлөрү, азыраак өнүккөн өлкөлөр, деңизге чыга албаган, өнүгүп келе жаткан өлкөлөр жана өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттер, жаңжал болуп жаткан өлкөлөр жана жаңжалдан кийинки өлкөлөр сыяктуу эле өзгөчө көңүл бурууга татыктуу. Кирешенин деңгээли орточо болгон көпчүлүк өлкөлөрдүн алдында дагы олуттуу кыйынчылыктар турат.

23. Аярлуу кырдаалда турган адамдардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү керек. Күн тартибинде бардык балдардын, жаштардын, майыптардын (алардын 80 пайыздан ашыгы жакырчылыкта жашайт), АИВ жуктурган жана ЖИКС менен ооруган адамдардын, улгайган адамдардын, түпкү элдердин, качкындардын жана ички жылдырылган адамдардын жана мигранттардын муктаждыктары чагылдырылды. Биз гуманитардык мүнөздөгү татаал өзгөчө кырдаалдардын кесепетинде жабыркаган райондордо жана терроризм актыларынан жабыркаган райондордо жашаган адамдар үчүн тоскоолдуктарды жана чектөөлөрдү жоюу жана алардын өзгөчө керектөөлөрүн канааттандыруу

үчүн эл аралык укукка ылайык кошумча натыйжалуу чараларды жана иш-аракеттерди көрүүгө чечкиндүү болуп турабыз.

24. Биз жакырчылыкты анын бардык формаларында жана көрүнүштөрүндө жок кылууга, атап айтканда, 2030-жылга карата өтө оор жакырчылыкты жоюуга милдеттенебиз. Бардык адамдар жашоонун базалык деңгээлине укуктуу, анын ичинде социалдык коргоо системалары аркылуу укугун пайдаланышы керек. Биз артыкчылыктуу тартипте ачкачылыкты жок кылууга жана азык-түлүк коопсуздугуна жетүүгө, ошондой эле чала тоюунун бардык формаларын жок кылууга чечкиндүү болуп турабыз. Буга байланыштуу биз Дүйнөлүк азык-түлүк коопсуздугу боюнча комитеттин маанилүү ролун жана ачык мүнөзүн ырастайбыз жана Тамактануу маселелери боюнча Рим декларациясын жана Алкактык иш-аракеттер программасын колдойбуз⁸. Биз айыл жерлерин өнүктүрүүгө жана айыл жана балык чарбаларын жүргүзүүнүн туруктуу методдорун киргизүүгө, майда фермерлерге, өзгөчө өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, атап айтканда азыраак өнүккөн өлкөлөрдө дыйканчылык, мал чарбачылык жана балык чарбачылык менен алектенген аялдарга колдоо көрсөтүүгө ресурстарды бөлөбүз.

25. Биз бардык деңгээлдерде: мектепке чейинки, башталгыч, орто, жогорку жана техникалык билим берүүдө сапаттуу инклюзивдик жана тең укуктуу билим берүүнү, ошондой эле кесиптик даярдоону камсыздоого милдеттенебиз. Бардык адамдар жынысынан, курагынан, расасынан жана этностук тегинен көз карандысыз бардык адамдар, ошондой эле майыптар, мигранттар, түпкү элдин өкүлдөрү, балдар жана жаштар, өзгөчө аярлуу кырдаалда тургандар бүтүндөй өмүр аралыгында окуу мүмкүнчүлүгүнө ээ болушу керек, бул аларга ачылып жаткан мүмкүнчүлүктөрдү пайдалануу жана коомдун жашоосуна толук кандуу катышуу үчүн керектүү билимди жана көндүмдү алууга жардам берет. Биз балдар жана жаштар үчүн алардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн толук жүзөгө ашырууга шарт түзгөн кырдаалды түзүүгө умтулабыз, бул биздин өлкөлөргө коопсуз мектеп чөйрөсүнүн жана жамааттардын жана үй-бүлөлөрдүн ынтымагынын аркасында демографиялык дивидендди пайдаланууга жардам берет.

26. Дене бой жана психикалык саламаттыкты бекемдөө, жыргалчылыкты жогорулатуу жана жашоонун орточо узактыгын көбөйтүү үчүн бардык адамдар үчүн биз калкты медициналык жардам менен жалпы камтууну жана сапаттуу медициналык тейлөөгө жетүү мүмкүндүгүн камсыздашыбыз керек. Эч ким унутта калбашы керек. Биз 2030-жылга чейин өлүмдүн алдын алуу менен мындай окуяларга чекит коюп, ымыркайлардын, балдардын жана энелердин өлүмүн кыскартуу ишинде бүгүнкү күндө жетишилген прогрессти тездетүүгө милдеттенебиз. Биз сексуалдык жана репродуктивдик саламаттыкты коргоо чөйрөсүндө кызмат көрсөтүүлөргө, анын ичинде үй-бүлөнү пландоо, бул жааттагы маалымдоо жана агартуу кызмат көрсөтүүлөрүнө жалпы жетүү мүмкүндүгүн камсыздоону жактайбыз. Ошондой эле биз безгек, АИВ/ЖИКС, кургак учук, гепатит, Эбола калтыратмасы жана башка жугуштуу оорулар жана эпидемиялар менен күрөштө прогресстин темптерин, анын ичинде микробго каршы препараттарга резистенттүүлүктү жогорулатуу менен күрөшүү жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө жайылган айыкпас оорулар көйгөйүн чечүү аркылуу жогорулатабыз. Биз жугуштуу оорулардын, анын ичинде туруктуу

⁸ Дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюму, документ EВ 136/8, I жана II тиркеме.

өнүгүүнү камсыздоо үчүн олуттуу тоскоолдук жараткан өсүүнүн кемтиктеринин жана жүрүм-турум жана неврологиялык бузулуулардын алдын алууну жана дарылоону жактайбыз.

27. Биз бардык өлкөлөрдө бекем экономикалык базаны түптөөгө умтулабыз. Гүлдөп өнүгүү үчүн алга умтулган, баарын камтыган жана туруктуу экономикалык өсүш олуттуу мааниге ээ болот. Буга байлыкты биргеликте пайдаланууну камсыздаган жана кирешелер боюнча теңсиздикти жойгон учурда гана жетүүгө мүмкүн болот. Биз жаштардын жумуштуулугунун өсүшүнө жана аялдардын экономикалык укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүгө жана бардык адамдар үчүн татыктуу жумушту камсыздоого көмөктөшүү менен, динамикалуу, туруктуу, инновациялык жана адамга багытталган экономиканы калыптандырууга күч-аракет жумшайбыз. Биз мажбурланган эмгекти жана адам сатууну жоебуз жана балдар эмгегин анын бардык формаларында жок кылабыз. Өнүмдүү жана рахат тартуулаган эмгек жана коомдун жашоосуна толук кандуу катышуу үчүн керектүү билимге жана көндүмдөргө ээ болгон дени сак жана жакшы окутулган жумушчу күч болсо бардык өлкөлөр утушка ээ болот. Биз азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн бардык сектордогу өндүрүштүк дараметин, анын ичинде түзүмдүк өзгөрүүлөрдү жүзөгө ашыруу аркылуу бекемдейбиз. Биз өндүрүштүк кубаттуулукту жогорулатууну, эмгектин өндүрүмдүүлүгүн жана өндүрүштүк жумуштуулукту көтөрүүнү; каржылоонун жалпы жеткиликтүүлүгүн жогорулатууну; айыл, жайыт жана балык чарбаларын жүргүзүүнүн туруктуу методдорун кеңири пайдаланууну; өнөр жайдын туруктуу өнүгүшүн активдештирүүнү; арзан, ишенимдүү, туруктуу жана заманбап энергия менен камсыздоого жалпы жетүү мүмкүндүгүн камсыздоого; туруктуу транспорттук системаларды түзүүгө; жана сапаттуу жана чыдамдуу инфратүзүмдү курууну шарттаган стратегияларды курал кылып алабыз.

28. Биз товарларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү биздин коом кантип өндүрүп жана керектеп жатканын түп тамырынан өзгөртүүгө милдеттенебиз. Өкмөттөр, эл аралык уюмдар, ишкерлер сектору жана башка мамлекеттик эмес субъекттер жана жеке жактар керектөөнүн жана өндүрүштүн сарамжалдуу эмес моделдерин өзгөртүүгө, анын ичинде керектөөнүн жана өндүрүштүн сарамжалдуу моделдерине өтүү максаттарында өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн илимий, техникалык жана инновациялык дараметин бекемдөө үчүн бардык булактардан финансылык жана техникалык жардамды мобилизациялоо аркылуу өзгөртүүгө көмөктөшүүсү керек. Биз керектөөнүн жана өндүрүштүн сарамжалдуу моделдерин пайдаланууга өтүү боюнча Он жылдык иш-аракеттер стратегиясын жүзөгө ашырууга чакырабыз. Алкагында өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн өнүгүү деңгээли жана мүмкүнчүлүктөрү эске алынган бул ишмердик менен бардык өлкөлөр алектенишет, мында биринчи болуп ага өнүккөн өлкөлөр киришти.

29. Биз баарын камтыган өсүштү жана туруктуу өнүгүүгү камсыздоодогу мигранттардын позитивдүү салымын тааныйбыз. Ошондой эле биз эл аралык миграция чыккан, транзит жана барган өлкөнүн өнүгүшү үчүн олуттуу мааниге ээ болгон жана макулдашылган жана баарын камтыган мамилени колдонууну талап кылган көп пландуу көрүнүш экенин тааныйбыз. Биз мигранттардын статусунан көз карандысыз адам укуктарын толук урматтоону жана аларга, качкындарга жана көчкөн адамдарга гумандуу мамиле кылууну караган коопсуз, тартипке салынган жана мыйзамдуу миграцияны камсыздоо ишинде эл аралык деңгээлде кызматташабыз. Мындай кызматташтык качкындарды кабыл алган жамааттардын, анын ичинде өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдөгү жамааттардын жашоого туруктуулугун бекемдеши керек. Биз мигранттардын

өзү жараны болгон өлкөгө кайтууга болгон укугуна өзгөчө көңүл бурабыз жана мамлекет өзүнүн кайткан жарандарын талаптагыдай кабыл алуусун камсыздашы керектигин эскертебиз.

30. Мамлекеттерге эл аралык укукка жана Бириккен Улуттар Уюмунун Уставына шайкеш келбеген жана өзгөчө өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө толук экономикалык жана социалдык өнүгүүнү камсыздоого тоскоолдук кылган бардык бир тараптуу экономикалык, финансылык жана соода чараларын колдонууга киргизүүдөн жана колдонуудан карманууну сунуштайбыз.

31. Биз Бириккен Улуттар Уюмунун климаттын өзгөрүшү жөнүндө Алкактык конвенциясы⁹ климаттын өзгөрүшүнө глобалдык реакция кылуу чараларын макулдашуу үчүн башкы эл аралык өкмөттөр аралык негиз болуп саналаарын тааныйбыз. Биз климаттын өзгөрүшү жана курчап турган чөйрөнүн абалынын начарлашы менен жаралган коркунучка чечкиндүү каршы турууну ниет кылабыз. Климаттын өзгөрүшүнүн глобалдуу мүнөзү парник газдарынын глобалдык чыгындыларын тезинен кыскартууга жана климаттын өзгөрүшүнүн терс кесепеттерине карата адаптациялоо көйгөйлөрүн чечүүгө багытталган максималдуу кеңири эл аралык кызматташтыкты талап кылат. Биз 2020-жылга карата дүйнөдө парник газдарынын чыгындыларынын ар жылдык көлөмүн кыскартуунун ортосундагы олуттуу айырманы терең тынчсыздануу менен белгилейбиз, ал тараптар кесепеттерди жумшартуу жана орточо дүйнөлүк температуранын Цельсия боюнча 2 градустан көп эмес же индустрияга чейинки деңгээлден жогору Цельсия боюнча 1,5 градуска жогорулашына жол бербөөгө реалдуу мүмкүнчүлүк бере турган жалпы чыгындылардын динамикасы боюнча өз милдеттенмелерин аткарган учурда жетишилет.

32. Парижде өтө турган тараптардын Конференциясынын жыйырма биринчи сессиясын өткөрүүнүн алкагында, биз бардык мамлекеттердин климат боюнча амбициялуу жана универсалдуу макулдашууну түзүүгө жетишүү милдеттенмесине өзгөчө көңүл бурабыз. Биз Конвенцияга ылайык юридикалык күчкө ээ боло турган жана бардык тараптарга колдонула турган протоколдо, башка укуктук куралда же макулдашылган жыйынтыктоочу документте кесепеттерин жумшартуу, адаптациялоо, каржылоо, технологияларды иштеп чыгуу жана берүү жана дараметти түзүү, ошондой эле иш-аракеттердин жана колдоо көрсөтүүнүн айкындуулугу маселелерин тең салмактуу чечүүнү камсыздоо керектигин ырастайбыз.

33. Биз социалдык-экономикалык өнүгүү биздин планетанын жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу пайдалануудан көз каранды болоорун тааныйбыз. Ошондуктан биз океандарды жана деңиздерди, тузсуз суу ресурстарын, ошондой эле токойлорду, тоолорду жана кургак жерлерди сактоого жана сарамжалдуу пайдаланууга жана биологиялык ар түрдүүлүктү, экосистемаларды жана жапайы флораны жана фаунаны коргоого чечкиндүү болуп турабыз. Ошондой эле биз туруктуу туризмди өнүктүрүүгө көмөктөшүүгө, суунун тартыштыгы жана булганышы көйгөйлөрүн чечүүгө көмөктөшүүгө, чөлгө айлануу, чандуу бороондор, жерлердин деграациясы жана кургакчылык менен күрөшүүдө кызматташтыкты өнүктүрүүгө жана жашоого чыдамкайлыкты жогорулатууга жана табигый кырсыктардын тобокелдигин төмөндөтүүгө көмөктөшүүгө чечкиндүү болуп турабыз. Буга

⁹ United Nations, *Treaty Series*, vol. 1771, No. 30822.

байланыштуу биз Мексикада өтө турган Биологиялык ар түрдүүлүк жөнүндө Конвенциянын тараптарынын Конференциясынын он үчүнчү жыйынын өткөрүүнү күтүп жатабыз.

34. Биз туруктуу шаардык өнүгүү жана башкаруу адамдардын жашоо сапаты үчүн олуттуу мааниге ээ экенин тааныйбыз. Биз жамааттардын ынтымагын бекемдөөгө шарт түзүү жана алардын мүчөлөрүнүн жеке коопсуздугун жогорулатуу, ошондой эле инновациялык ишмердикти жана жумуштуулукту өбөлгөлөө максатында, шаарларды жана калктуу пункттарды модернизациялоо жана пландоо ишинде жергиликтүү бийликтер жана жамааттар менен кызматташтабыз. Биз адамдын ден соолугу жана курчап турган чөйрө үчүн зыяндуу шаардык ишмердиктин жана химиялык заттардын терс таасирин азайтабыз, анын ичинде экологиялык ойлонулган жөнгө салуунун жана химиялык заттарды коопсуз пайдалануунун, калдыктарды кыскартуунун жана кайра айлантуунун жана суу жана энергетика ресурстарын натыйжалуу пайдалануунун аркасында бошондотобуз. Ошондой эле биз шаарлардын глобалдык климаттык системага таасирин минимумга жеткирүүгө умтулабыз. Ошондой эле биз айыл жана шаар райондорун өнүктүрүү боюнча улуттук стратегияларда жана иш-чараларда демографиялык тенденцияларды жана болжолдорду эске алабыз. Биз Киото шаарында өтө турган Бириккен Улуттар Уюмунун турак жай жана туруктуу шаардык өнүгүү боюнча алдыдагы Конференциясын чыдамсыздык менен күтөбүз.

35. Тынчтык жана коопсуздук жок болсо туруктуу өнүгүүнү камсыздоо мүмкүн эмес, ал эми туруктуу өнүгүү жок тынчтык жана коопсуздук коркунучка кептелет. Жаңы Күн тартибинде тынчтыкты сүйгөн, адилеттүү жана социалдык тоскоолдуктардан эркин, сот адилеттүүлүгүнө тең жетүү мүмкүндүгү камсыздалган жана адам укуктарын (анын ичинде өнүгүүгө болгон укукту) урматтоого, укуктун реалдуу үстөмдүгүнө жана бардык деңгээлдерде жакшы башкарууга, ошондой эле тунук, натыйжалуу жана отчеттуу институттарга негизделген коомду куруу зарылчылыгы таанылат. Күн тартибинде теңсиздик, коррупция, начар башкаруу жана мыйзамсыз финансылык агымдар жана курал-жарактардын агымы сыяктуу зомбулукту, коопсуздуктун жоктугун жана адилетсиздикти жараткан факторлор козголот. Биз жаңжалдарды жөнгө салуу же алдын алуу жана жаңжалдан кийинки өлкөлөргө жардам көрсөтүү үчүн, анын ичинде аялдардын тынчтык курууда жана мамлекеттик курулушта олуттуу ролду ойноосун камсыздоо аркылуу биздин күч-аракеттерди эки эсе көбөйтүшүбүз керек. Биз колониялык үстөмдүк же чет өлкөлүк оккупация шарттарында жашаган элдердин өзүн өзү аныктоого болгон укуктарын толук жүзөгө ашыруунун жолундагы тоскоолдуктарды жоюу үчүн эл аралык укукка ылайык кошумча натыйжалуу чараларды жана иш-аракеттерди көрүүгө чакырабыз, бул алардын экономикалык жана социалдык өнүгүүсүнө, ошондой эле курчап тартуу чөйрөнүн абалына терс таасирин тийгизүүнү улантып жатат.

36. Биз маданияттар аралык түшүнүүнү, сабырдуулукту, өз ара сый-урматты жана глобалдык жарандык этиканы жана биргелешкен жоопкерчиликти пропагандалоого милдеттенебиз. Биз дүйнөнүн жаратылыш жана маданий ар түрдүүлүгүн түшүнөбүз жана бардык маданияттар жана цивилизациялар туруктуу өнүгүүгө шарт түзөөрүн жана аны камсыздоонун чечүүчү фактору катары чыгаарын тааныйбыз.

37. Туруктуу өнүгүүнү камсыздоонун маанилүү факторлорунун бири спорт болуп саналат. Өнүгүү жана тынчтык ишине спорттун кошкон салымын тааныйбыз, анткени ал чыдамкайлык жана сый-урмат принциптеринин

бекемдешине шарт түзөт жана аялдардын жана жаштардын, өзүнчө адамдардын жана жамааттардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүгө, ошондой эле саламаттыкты сактоо, билим берүү жана социалдык интеграция чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүгө көмөктөшөт.

38. Бириккен Улуттар Уюмунун Уставына ылайык биз мамлекеттердин аймактык бүтүндүгүн жана саясий көз карандысыздыгын урматтоо зарылчылыгын ырастайбыз.

Жүзөгө ашыруу каражаттары

39. Жаңы Күн тартибинин масштабдары жана амбициялуулугу аны жүзөгө ашырууну камсыздоо үчүн Глобалдык өнөктөштүктү активдештирүүнү талап кылат. Биз муну толук жактайбыз. Бул өнөктөштүк глобалдык тилектештик, өзгөчө жакыр адамдар жана аярлуу кырдаалда турган адамдар менен тилектештик рухунда аракеттенет. Ал бул ишмердикке өкмөттөрдү, жеке секторду, жарандык коомду, Бириккен Улуттар Уюмунун системасын жана башка субъекттерди тартуу жана бардык болгон ресурстарды мобилизациялоо менен, бардык максаттарга жана милдеттерге жетүүнү колдоого активдүү жалпы катышууга шарт түзөт.

40. 17 максаттын алкагындагы милдеттерди жана туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү ар бир максатты жүзөгө ашырууга каражаттар биздин Күн тартипти жүзөгө ашыруу үчүн аныктоочу болуп саналат жана калган максаттарга жана милдеттерге жетүү үчүн бирдей маанилүү болот. Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарды камтыган Күн тартибин аткаруу 2015-жылдын 13-16-июлунда Аддис-Абебаде болгон Өнүгүүнү каржылоо боюнча үчүнчү Эл аралык конференциянын жыйынтыктоочу документинде берилген конкреттүү чаралардын жана иш-аракеттердин жардамы менен туруктуу өнүгүү кызыкчылыгындагы жаңыланган Глобалдык өнөктөштүктүн алкагында камсыздалышы мүмкүн. Биз Башкы Ассамблеянын Аддис-Абеба иш-аракеттер программасын¹⁰ жактырганын колдойбуз, ал 2030-жылга чейинки мезгилде туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү Күн тартибинин ажыратылгыс бөлүгү болуп саналат. Биз Аддис-Абеба иш-аракеттер программасын толук көлөмдө жүзөгө ашыруу туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарды жана милдеттерди жүзөгө ашыруу үчүн олуттуу мааниге ээ экенин тааныйбыз.

41. Биз ар бир өлкө өзүнүн жеке экономикалык жана социалдык өнүгүүсү үчүн башкы жоопкерчиликти тарта турганын тааныйбыз. Жаңы Күн тартибинде максаттарды жана милдеттерди жүзөгө ашыруу үчүн керектүү каражаттар жөнүндө сөз болот. Аларга финансы ресурстарын мобилизациялоо, ошондой эле өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн дараметин өстүрүү жана жагымдуу шарттарда, анын ичинде өз ара макулдашылган жеңилдетилген жана преференциялык шарттарда экологиялык коопсуз технологияларды берүү кире турганын тааныйбыз. Улуттук дагы, эл аралык дагы негизде мамлекеттик каржылоо маанилүү кызматтарды көрсөтүүдө жана коомдук жыргалчылыкты камсыздоодо, ошондой эле башка каржылоо булактарынан каражаттарды тартууда аныктоочу ролду ойнойт. Биз жаңы Күн тартибин жүзөгө ашыруу ишинде жеке сектордун ар кандай катышуучуларын – чакан ишканалардан

¹⁰ Башкы Ассамблея тарабынан 2015-жылдын 27-июлунда кабыл алынган Өнүгүүнү каржылоо боюнча үчүнчү Эл аралык конференциянын Аддис-Абеббе иш-аракеттер программасы (Аддис-Абеббе иш-аракеттер программасы) (69/313 резолюция, тиркеме).

тартып кооперативдерге жана көп улуттук корпорацияларга чейин – жана жарандык коомдун жана кайрымдуулук уюмдарынын ролун тааныйбыз.

42. Биз тиешелүү стратегияларды жана иш-аракеттер программаларын, анын ичинде Стамбул декларациясын жана Иш-аракеттер программасын¹¹, Өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерди тез өнүктүрүү боюнча иш-аракеттер программасын («Самоа жолу») ¹² жана 2014–2024–жылдардагы он жылдыкка деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөр үчүн Вена иш-аракеттер программасын ¹³ жүзөгө ашырууну колдойбуз, жана 2063-жылга чейинки мезгилде Африка союзунун Күн тартибин жана Африканын өнүгүү кызыкчылыгында Жаңы өнөктөштүк программасын¹⁴ колдоонун олуттуу маанисин ырастайбыз, алардын баары жаңы Күн тартибинин ажыратылгыс бөлүгү болуп саналат. Биз жаңжал болуп жаткан жана жаңжалдан кийинки кырдаалда турган өлкөлөрдө бекем тынчтыкка жетүү жана туруктуу өнүгүүнү камсыздоо көптөгөн кыйынчылыктар менен коштоло турганын тааныйбыз.

43. Биз эл аралык мамлекеттик каржылоо өлкө ичинде, өзгөчө ички ресурстары чектелүү болгон жакыр жана эң аярлуу өлкөлөрдө мамлекеттик ресурстарды мобилизациялоо боюнча мамлекеттердин аракетин толуктоо менен маанилүү ролду ойной турганын баса белгилейбиз. Эл аралык мамлекеттик каржылоонун, анын ичинде өнүктүрүү максатындагы расмий жардамдын (ӨРЖ) маанилүү ролу мамлекеттик дагы, жеке дагы булактардан кошумча ресурстарды мобилизациялоону активдештирүүдө турат. ӨРЖ бөлгөн мамлекеттер өзүнүн тиешелүү милдеттенмесин, анын ичинде көпчүлүк өнүккөн өлкөлөр алган өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө ӨРЖ линиясы боюнча улуттук дүң кирешенин (УДК) 0,7 пайызы деңгээлинде каражаттарды бөлүүнүн жана азыраак өнүккөн өлкөлөргө УДК 0,15-0,2 пайызы деңгээлинде ӨРЖ бөлүүнүн максаттуу көрсөткүчтөрүнө жетүү милдеттенмесин ырасташат.

44. Биз эл аралык финансы мекемелеринин алардын мандаттарына ылайык стратегиялык маневр үчүн мүмкүнчүлүктөрдү камсыздоодо бардык өлкөлөргө, өзгөчө өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө жардам көрсөтүүсүнүн маанилүүлүгүн тааныйбыз. Биз өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн – анын ичинде өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн, азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн, өнүгүп келе жаткан кичинекей арал мамлекеттеринин жана кирешенин деңгээли орточо болгон өлкөлөрдүн – экономикалык чечимдерди кабыл алуу, ченем чыгаруучулук жана дүйнөлүк экономиканы башкаруу эл аралык процесстерине катышуусун кеңейтүүгө жана салмагын жогорулатууга өзүбүздүн жактоочулугубузду билдиребиз.

45. Биз мыйзам актыларын кабыл алуу жана бюджеттерди бекитүү ишинде улуттук парламенттердин өзгөчө маанилүү ролун жана алардын биздин милдеттенмелерди натыйжалуу аткаруу ишиндеги отчеттуулукту камсыздоодогу ролун тааныйбыз. Өкмөттөр жана мамлекеттик мекемелер дагы жүзөгө ашыруу процессинде аймактык жана жергиликтүү бийлик органдары, субаймактык мекемелер, эл аралык институттар, илимий жамаат, кайрымдуулук уюмдары, ыктыярчылардын топтору жана башкалар менен тыгыз кызматташат.

¹¹ Эң аз өнүккөн өлкөлөр боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун төртүнчү Конференциясынын баяндамасы, Стамбул, Түркия, 2011-жылдын 9–13-майы (A/CONF.219/7), I жана II главалар.

¹² 69/15 резолюция, тиркеме.

¹³ 69/137 резолюция, II тиркеме.

¹⁴ A/57/304, тиркеме.

46. Биз туруктуу өнүгүүнү жүзөгө ашырууга жана бул чөйрөдөгү максаттарга жетүүгө колдоо көрсөтүүдөгү Бириккен Улуттар Уюмунун талаптагыдай ресурстар менен камсыздалган, азыркы талаптарга жооп берген, макулдашылган, натыйжалуу жана таасирдүү системасынын маанилүү ролуна жана салыштырмалуу артыкчылыктарына өзгөчө көңүл бурабыз. Өлкөлүк деңгээлде улуттук жоопкерчиликти жана жетектөөчү ролду жогорулатуунун маанилүүлүгүн баса белгилөө менен, биз ушул Күн тартибинин контекстинде Экономикалык жана Социалдык Кеңеште талкуулоо уланып жаткан Бириккен Улуттар Уюмунун өнүктүрүү системаларын узак мөөнөттүү позициялоо маселесин колдой турганыбызды билдиребиз.

Кийинки ишмердик жана сереп

47. Биздин өкмөттөр алдыдагы 15 жыл аралыгында улуттук, глобалдык жана аймактык деңгээлдерде кийинки ишмердикти өткөрүү жана бул максаттарды жана милдеттерди жүзөгө ашыруудагы прогреске сереп салуу үчүн башкы жоопкерчиликти тартышат. Биздин жарандардын алдындагы отчеттуулугубузду жогорулатууга көмөктөшүү үчүн биз ушул Күн тартибинде жана Аддис-Абеба иш-аракеттер программасында каралгандай, кийинки ишмердикти системалуу жүзөгө ашырууну жана ар кандай деңгээлдерде сереп жүргүзүүнү камсыздайбыз. Глобалдык деңгээлде кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана сереп жүргүзүү үчүн көзөмөл кылууда борбордук ролду Башкы Ассамблеянын жана Экономикалык жана Социалдык Кеңештин калкасы астында жогорку деңгээлдеги саясий форум ойнойт.

48. Бул иште жардам көрсөтүү үчүн тиешелүү көрсөткүчтөрдү даярдоо жүргүзүлүп жатат. Жетилишген прогрессти баалоо жана эч ким унутта калбасын камсыздоо үчүн сапаттуу, жеткиликтүү, актуалдуу жана ишенимдүү майдаланган дайындар талап кылынат. Мындай дайындар чечимдерди кабыл алуу процесси үчүн зарыл. Бул мүмкүн болгон бардык учурларда колдонуудагы отчеттуулук механизмдеринин тилкеси боюнча түшкөн дайындарды жана маалыматтарды пайдалануу керек. Биз өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, өзгөчө Африка өлкөлөрүндө, азыраак өнүккөн өлкөлөрдө, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерде жана кирешенин деңгээли орточо болгон өлкөлөрдө статистикалык дараметти бекемдөө боюнча аракеттерди активдештирүүгө макулбуз. Биз ички дүң продуктка карата кошумча прогресстин кеңири көрсөткүчтөрүн иштеп чыгууга милдеттенебиз.

Биздин дүйнөнү өзгөртүү боюнча иш-аракеттерге чакырык

49. Жетимиш жыл мурда өткөн муундун дүйнөлүк лидерлери Бириккен Улуттар Уюмун түзүү үчүн чогулушкан. Согуштун жана келише албастыктын күлүнөн алар биздин Уюмду түзүшкөн жана ал негизделе турган тынчтыктын, диалогдун жана эл аралык кызматташтыктын идеалдарын жар салышкан. Бул идеалдарды жогорку жүзөгө ашыруу - Бириккен Улуттар Уюмунун Уставы болгон.

50. Бүгүнкү күндө биз дагы олуттуу тарыхый мааниге ээ болгон чечим кабыл алып жатабыз. Биз бардык адамдар, анын ичинде нормалдуу, татыктуу жана жемиштүү өмүр сүрүү жана өзүнүн адамдык дараметин толук көлөмдө жүзөгө ашыруу мүмкүнчүлүгүнөн ажыраган миллиондогон адамдар үчүн жакшы келечек курууга чечкиндүү болуп турабыз. Биз жакырчылыкты жок кыла алган биринчи муун боло алабыз, муну менен катар биз планетаны сактап калуу

мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон акыркы муун болуп калышыбыз мүмкүн. Эгер биз койгон максаттарыбызга жетсек, анда 2030-жылы бул дүйнө мыкты болот.

51. Бүгүн биз кийинки 15 жылга глобалдык иш-аракеттердин программасын - XXI кылымдагы адамдардын жана планетанын хартиясын жарыялайбыз. Балдар жана жаш аялдар жана эркектер өзгөрүүлөрдүн башкы кыймылдатуучу күчү болуп саналат жана бул жаңы максаттар алар үчүн өздөрүнүн курчап турган чындыкты мыкты дүйнөнү курууга өзгөртүү боюнча чексиз мүмкүнчүлүктөрүн пайдаланууну шарттаган платформа болуп калат.

52. «Биз, элдер...» — Бириккен Улуттар Уюмунун Уставы дал ушул салтанаттуу сөздөр менен башталат. «Биз, элдер» бүгүн 2030-жылга алып бара турган жолго чыктык. Бул жолго биз менен бирге өкмөттөр жана парламенттер, Бириккен Улуттар Уюмунун системасы жана башка эл аралык мекемелер, жергиликтүү бийлик органдары, түпкү элдер, жарандык коом, ишкерлер жана жеке сектор, илимий жана академиялык чөйрө – жана бардык адамдар чыгып жатышат. Миллиондогон адамдар бул күн тартибин иштеп чыгууга катышты жана аны өзүнүкү деп эсептешет. Бул адамдар түзгөн жана адамдар үчүн адамдардын Күн тартиби – биздин ишенимибизде ага ийгиликти кепилдейт.

53. Адамзаттын жана биздин планетанын келечеги биздин колдо турат. Ошондой эле ал бүгүнкү жаштардын колунда турат, жаштар эстафетаны келечек муунга берет. Биз туруктуу өнүгүүгө карай жолду белгиледик, эми баарыбыз жолубуз ийгиликтүү жана жетишкендиктерибиз майтарылбас болуусун камсыздашыбыз керек.

Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар жана милдеттер

54. Бардыгы үчүн ачык өткөн өкмөттөр аралык сүйлөшүүлөр процессинен кийин ага карата түшүндүрмө киришүү бөлүгү тиркеле турган, туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар боюнча ачык курамдагы Жумушчу топтун¹⁵ сунушунун негизинде төмөндө берилген максаттарды жана милдеттерди макулдаштык.

55. Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар жана милдеттер комплекстүү жана бөлүнбөс мүнөзгө ээ, өзүнүн мүнөзү боюнча глобалдык жана универсалдуу колдонулуучу болуп саналат жана муну менен катар улуттук контексттердеги, мүмкүнчүлүктөрдөгү жана өнүгүү деңгээлдериндеги айырмачылыктарды эске алууну жана улуттук стратегияларды жана артыкчылыктарды урматтоону камсыздайт. Милдеттер глобалдык мүнөздөгү каалоолор формасында түзүлдү, мында ар бир өкмөт глобалдык каалоолорду жетекчиликке алып, бирок улуттук шарттарды көңүлгө алуу менен, өзүнүн жеке улуттук милдеттерин белгилешет. Ар бир өкмөт улуттук пландоо процесстеринде, чараларда жана стратегияларда каалоо формасында бул глобалдык милдеттерди кантип эсепке алууну камсыздоону чечет. Туруктуу өнүгүүнүн жана экономикалык, социалдык жана экологиялык чөйрөлөрдө болуп жаткан башка тиешелүү процесстердин ортосунда байланыштын болушун таануу маанилүү.

56. Бул максаттарды жана милдеттерди кабыл алуу менен, биз ар бир өлкө туруктуу өнүгүүгө жетүүнүн жолунда өзгөчө кыйынчылыктарга кабыла турганын тааныйбыз жана эң аярлуу өлкөлөр, атап айтканда Африка өлкөлөрү, азыраак өнүккөн өлкөлөр, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөр жана өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттер кабыла турган өзгөчө кыйынчылыктарга, ошондой эле кирешенин деңгээли орточо болгон өлкөлөр кабыла турган

¹⁵ Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар боюнча Башкы ассамблеянын ачык курамынын Жумушчу тобунун баяндамасында камтылган (A/68/970 жана Согт.1; A/68/970/Add.1- 3 кара.).

конкреттүү кыйынчылыктарга өзгөчө көңүл бурууга чакырабыз. Жаңжал болуп жаткан өлкөлөр дагы өзгөчө көңүл бурууга муктаж.

57. Биз бир нече милдеттер боюнча баштапкы маалыматтар мурдагыдай эле жок экенин тааныйбыз жана азырынча жок болгон жерлерде улуттук жана глобалдык базалык көрсөткүчтөрдү иштеп чыгуу максатында, маалыматтарды топтоону активдештирүү ишинде көрсөтүүлүүчү жардамды көбөйтүүгө жана мүчө мамлекеттердеги дараметти бекемдөөгө чакырабыз. Биз жетишилген прогрессти, өзгөчө так сандык аныкталган максаттуу көрсөткүчтөр жок болгон милдеттерге карата өлчөө процессин ишенимдүү маалыматтык колдоону жолго салуу үчүн, маалыматтарды топтоодогу бул кемчиликти жоюуга милдеттенебиз.

58. Биз Күн тартибин жүзөгө ашыруу ишинде потенциалдуу кыйынчылыктарды жараткан маанилүү көйгөйлөрдү чечүү үчүн башка форумдарда мамлекеттер жумшаган аракеттерди колдойбуз жана бул форумдарда өткөн процесстердин көз карандысыз мүнөзүнө сый-урмат менен мамиле кылабыз. Биз Күн тартиби жана аны жүзөгө ашыруу бул процесстерге жана алардын алкагында кабыл алынган чечимдерге жардам берет жана зыян келтирбейт деп үмүттөнөбүз.

59. Биз туруктуу өнүгүүнү камсыздоо үчүн ар бир өлкөнүн улуттук шарттарына жана артыкчылыктарына жараша, анын тескөөсүндө болгон ар кандай ыкмалар, стратегиялар, моделдер жана куралдар колдонулушу мүмкүн экенин тааныйбыз жана кайрадан Жер планетасы жана анын экосистемалары – бул биздин жалпы үйүбүз экенин жана “Жер эне” сөзү бир катар өлкөлөрдө жана аймактарда кеңири пайдаланыла турганын билдиребиз.

Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар

- 1-максат. Жакырчылыктын бардык формаларын бардык жерде жоюу
- 2-максат. Ачкачылыкты жоюу, азык-түлүк коопсуздугун камсыздоо жана айыл чарбасын туруктуу өнүктүрүүгө көмөктөшүү
- 3-максат. Сергек жашоо образын камсыздоо жана бардык курактагы адамдар үчүн бакубатчылыкка көмөктөшүү
- 4-максат. Баарын камтыган жана адилеттүү сапаттуу билим берүү менен камсыздоо жана бардык адамдар үчүн өмүр бою окуу мүмкүнчүлүгүн колдоо
- 5-максат. Гендердик теңчиликти камсыздоо жана бардык аялдардын жана кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү
- 6-максат. Суу ресурстарын сарамжалдуу пайдалануунун жана бардык адамдар үчүн санитариянын болушун камсыздоо
- 7-максат. Бардык адамдар үчүн энергиянын арзан, ишенимдүү, туруктуу жана заманбап булактарына жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо
- 8-максат. Алга умтулган, баарын камтыган жана туруктуу экономикалык өсүшкө, толук жана өндүрүмдүү жумуштуулукка жана бардык адамдар үчүн татыктуу жумушка көмөктөшүү
- 9-максат. Туруктуу инфраструктураны түзүү, баарын камтыган жана туруктуу индустриялаштырууга жана инновацияларга көмөктөшүү
- 10-максат. Өлкөлөрдүн ичиндеги жана алардын ортосундагы теңсиздикти кыскартуу
- 11-максат. Шаарлардын жана калктуу пункттардын ачыктыгын, коопсуздугун, жашоого чыдамдуулугун жана экологиялык туруктуулугун камсыздоо
- 12-максат. Керектөөнүн жана өндүрүүнүн сарамжалдуу моделдерине өтүүнү камсыздоо
- 13-максат. Климаттын өзгөрүшү жана анын кесепеттери менен күрөшүү боюнча шашылыш чараларды кабыл алуу*
- 14-максат. Туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында окендарды, деңиздерди жана деңиз ресурстарын сактоо жана сарамжалдуу пайдалануу
- 15-максат. Кургактыктын экотутумдарын коргоо жана калыбына келтирүү жана аларды сарамжалдуу пайдаланууга көмөктөшүү, токойлорду сарамжалдуу пайдалануу, чөлгө айланууга каршы күрөшүү, жерлердин деградация процессин токтотуу жана биологиялык ар түрдүүлүктүн жоголуу процессин токтотуу
- 16-максат. Туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында тынчтыкты сүйгөн жана ачык коом курууга көмөктөшүү, бардыгы үчүн сот адилеттигин камсыздоо жана бардык деңгээлдерде натыйжалуу, отчеттуу жана кеңири катышууга негизделген мекемелерди түзүү
- 17-максат. Туруктуу өнүгүү кызыкчылыгында Глобалдык өнөктөштүктүн алкагында иштерди жүзөгө ашыруу жана активдештирүү каражаттарын чыңдоо

* Бириккен Улуттар Уюмунун климаттын өзгөрүшү жөнүндө Алкактык конвенциясы климаттын өзгөрүшүнө глобалдык реакция кылуу чараларын макулдашуу үчүн башкы эл аралык өкмөттөр аралык негиз болуп саналаарын таануу менен.

1-максат. Жакырчылыктын бардык формаларын бардык жерде жоюу

1.1 2030-жылга карата бүткүл дүйнөдөгү бардык адамдар үчүн өтө оор жакырчылыкты жоюу (азыркы убакта өтө оор жакырчылык күнүнө 1,25 АКШ долл. аз суммага жашоо катары аныкталат)

1.2 2030-жылга карата жакырчылыкта жашаган бардык курактагы эркектердин, аялдардын жана балдардын үлүшүн, улуттук аныктамаларга ылайык, жок эле дегенде жарымга кыскартуу

1.3 Улуттук деңгээлде бардыгы үчүн социалдык коргоонун талаптагыдай тутумдарын жана чараларын киргизүү, анын ичинде минималдуу деңгээлдерди белгилөө жана 2030-жылга карата калктын жакыр жана аярлуу катмарларын олуттуу камтууга жетишүү

1.4 2030-жылга карата бардык эркектер жана аялдар, өзгөчө аз камсыз болгон жана аярлуу эркектер жана аялдар экономикалык ресурстарга тең укукка ээ болушун, ошондой эле базалык кызмат көрсөтүүлөргө жетүү мүмкүндүгүн, жерге жана менчиктин башка формаларына, мурасталган мүлккө ээлик кылуу жана тескөө, жаратылыш ресурстарына, тиешелүү жаңы технологияларга жана финансылык кызмат көрсөтүүлөргө, анын ичинде микрокаржылоого укугун камсыздоо

1.5 2030-жылга карата аз камсыз болгондордун жана аярлуу абалда турган адамдардын жашоого чыдамдуулугун камсыздоо жана алардын климаттын экстремалдык көрүнүштөрү жана башка экономикалык, социалдык жана экологиялык көрүнүштөр жана кырсыктар менен пайда болгон корголбогондугун жана аярлуулугун азайтуу

1.a Өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө, өзгөчө азыраак өнүккөн өлкөлөргө бардык түрдөгү жакырчылыкты жоюу боюнча программаларды жана стратегияларды ишке ашыруу үчүн жетиштүү жана болжолдуу каражаттарды берүү үчүн, ар кандай булактардан олуттуу ресурстарды мобилизациялоону, анын ичинде өнүктүрүү максатында кызматташтыкты активдештирүүнүн негизинде камсыздоо

1.b Жакырчылыкты жоюу боюнча иш-чараларга тез инвестициялоого көмөктөшүү үчүн, жакырчылык жана гендердик аспект кызыкчылыктарын эске алган өнүктүрүү стратегиялары негизин түзгөн улуттук, аймактык жана эл аралык деңгээлдерде ишенимдүү стратегиялык механизмдерди түзүү

2-максат. Ачкачылыкты жоюу, азык-түлүк коопсуздугун камсыздоо жана айыл чарбасын туруктуу өнүктүрүүгө көмөктөшүү

2.1 2030-жылга карата ачкачылыкты жок кылуу жана баарына, өзгөчө калктын аз камсыз болгон жана аярлуу топторуна, анын ичинде ымыркайларга коопсуз, азыктык жана жетиштүү тамакка жыл бою жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

2.2 2030-жылга карата чала тоюунун бардык түрлөрүн жок кылуу, анын ичинде 2025-жылга карата эл аралык деңгээлде макулдашылган, беш жашка чейинки курактагы балдарда өсүүнүн кармалышы жана арыкташы менен күрөшүүгө тиешелүү максаттуу көрсөткүчтөргө жетүү жана өспүрүм курактагы кыздардын,

кош бойлуу аялдардын жана бала эмизген аялдардын жана улгайган адамдардын тамакка болгон керектөөлөрүн канааттандыруу

2.3 2030-жылга карата айыл чарбасынын өндүрүмдүүлүгүн жана майда азык-түлүк өндүрүүчүлөрдүн кирешелерин, атап айтканда аялдардын, түпкү элдердин өкүлдөрүнүн, фермердик үй-бүлөлүк чарбалардын, малчылардын жана балыкчылардын кирешелерин эки эсе көбөйтүү, анын ичинде жерге, башка өндүрүштүк ресурстарга жана айыл чарба өндүрүшүнүн факторлоруна, билимге, финансылык кызмат көрсөтүүлөргө, рынокторго жана кошумча наркты жана айыл чарба эмес сектордогу жумуштулукту көбөйтүү үчүн мүмкүнчүлүктөргө карата кепилденген жана тең жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо аркылуу көбөйтүү

2.4 2030-жылга карата тамак-аш азыктарын өндүрүүнүн туруктуу тутумдарын түзүүнү камсыздоо жана жашоого чыдамдуулукту жана өндүрүмдүүлүктү жогорулатууну, өндүрүштүн көлөмүн көбөйтүүнү шарттаган, экотутумдарды сактоону шарттаган, климаттын өзгөрүүлөрүнө, экстремалдуу аба-ырайынын көрүнүштөрүнө, кургакчылыкка, суу ташкынына жана башка кырсыктарга ыңгайлашуу жөндөмдүүлүгүн бекемдеген жана акырындык менен жерлердин жана кыртыштардын сапатын жакшырткан айыл чарбасын жүргүзүү методдорун киргизүү

2.5 2020-жылга карата уруктардын жана өстүрүлүүчү өсүмдүктөрдүн генетикалык ар түрдүүлүгүн, ошондой эле айыл чарба жана үй жаныбарларынын жана алардын тиешелүү жапайы түрлөрүн сактоо, анын ичинде улуттук, аймактык жана эл аралык деңгээлдерде уруктардын жана өсүмдүктөрдүн ар кандай банктарын кармоо аркылуу сактоо жана генетикалык ресурстарга жана алар менен байланыштуу салттуу билимге жетүү мүмкүндүгүн кеңейтүүгө жана эл аралык деңгээлде макулдашылган шарттарда аларды колдонуудан түшкөн пайданы адилеттүү жана бирдей негизде биргеликте пайдаланууга көмөктөшүү

2.a Айылдык инфраструктурага, айыл чарба изилдөөлөрүнө жана агрардык пропагандага инвестиция жумшоону көбөйтүү, анын ичинде эл аралык кызматташтыкты активдештирүү аркылуу көбөйтүү, технологияларды өнүктүрүү жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн, өзгөчө азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн айыл чарба өндүрүшү жаатындагы дараметин чындоо максатында өсүмдүктөрдүн жана жаныбарлардын генетикалык банктарын түзүү

2.b Айыл чарба продукцияларынын дүйнөлүк рынокторунда соода чектөөлөрүн киргизүүнү жана бурмалоолордун пайда болушун, анын ичинде өнүгүү маселелери боюнча сүйлөшүүлөрдүн Дохин раундунун мандатына ылайык, айыл чарба продукцияларынын экспорттун субсидиялоонун бардык формаларын жана ушундай эле кесепеттерге ээ болгон бардык экспорттук чараларды параллелдүү жок кылуу аркылуу чектөө жана алдын алуу

2.c Азык-түлүк товарларынын жана аларды кайра иштетүү продукцияларынын рынокторунун талаптагыдай иштөөсүн камсыздоо үчүн чараларды көрүү жана азык-түлүккө баалардын ашыкча өзгөрүлмөлүүлүгүн чектөөгө жардам берүү максатында, рыноктук маалыматтарга, анын ичинде азык-түлүк резервдери жөнүндө маалыматтарга өз убагында жетүү мүмкүндүгүнө көмөктөшүү

3-максат. Сергек жашоо образын камсыздоо жана бардык курактагы адамдар үчүн бакубатчылыкка көмөктөшүү

3.1 2030-жылга карата энелердин өлүмүнүн глобалдык коэффициентин 100 000 тирүү төрөөгө карата 70 учурдан кем эмес деңгээлге чейин төмөндөтүү

3.2 2030-жылга карата ымыркайлардын жана 5 жашка чейинки курактагы балдардын алдын алууга боло турган өлүмдүүлүгүнө чекит коюу, мында бардык өлкөлөр неонаталдык өлүмдү 1000 тирүү төрөлүүгө карата 12 учурдан көп эмес деңгээлге чейин, ал эми 5 жашка чейинки курактагы өлүмдүүлүктү 1000 тирүү төрөлүүгө 25 учурдан көп эмес деңгээлге чейин азайтууга умтулушу керек

3.3 2030-жылга карата тийиштүү көңүл бурулбай келе жаткан ЖИКС, кургак учук, безгек жана тропикалык оорулардын эпидемияларын токтотуу жана гепатит, суу менен берилүүчү оорулар жана башка жугуштуу оорулар менен күрөштү камсыздоо

3.4 2030-жылга карата алдын алуу жана дарылоо аркылуу жугуштуу эмес оорулардан эрте өлүмдү үчтөн бирге азайтуу жана психикалык саламаттыкты жана бакубатчылыкты колдоо

3.5 Психоактивдүү заттардан, анын ичинде баңги каражаттарын жана алкогольду көп пайдалануудан көз карандылыктын алдын алууну жана дарылоону жакшыртуу

3.6 2020-жылга карата дүйнө жүзү боюнча жол-транспорт кырсыктарынын жыйынтыгындагы өлүмдүн жана жаракаттардын санын эки эсе кыскартуу

3.7 2030-жылга карата сексуалдык жана репродуктивдик саламаттыкты коргоо боюнча кызмат көрсөтүүлөргө, анын ичинде үй-бүлөнү пландоо, маалымдоо жана агартуу боюнча кызмат көрсөтүүлөргө жалпы жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо жана улуттук стратегияларда жана программаларда репродуктивдик саламаттыкты коргоо маселелерин эсепке алуу

3.8 Саламаттыкты сактоо кызмат көрсөтүүлөрү менен жалпы камтууну, анын ичинде финансылык тобокелдиктерден коргоону, сапаттуу негизги медициналык-санитардык кызмат көрсөтүүлөргө жетүү мүмкүндүгүн жана коопсуз, натыйжалуу, сапаттуу жана арзан негизги дары каражаттарын жана эмдөөлөргө жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

3.9 2030-жылга карата кооптуу химиялык заттардын жана булгануулардын жана абанын, суунун жана кыртыштын ууланышынын таасиринин жыйынтыгында өлүмдүн жана оорулардын санын олуттуу кыскартуу

3.a Зарыл болгондо, Бүткүл дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюмунун тамекиге каршы күрөшүү боюнча Алкактык конвенциясын бардык өлкөлөрдө активдештирүү

3.b Жугуштуу жана жугуштуу эмес ооруларды дарылоо үчүн вакциналарды жана дары каражаттарын изилдөөлөргө жана иштеп чыгууларга көмөк көрсөтүү, бул биринчи кезекте өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө тиешелүү, “ТРИПС жана коомдук саламаттыкты сактоо боюнча макулдашуу” Дохин декларациясына ылайык арзан негизги дары каражаттарынын жана вакциналарынын жеткиликтүүлүгүн камсыздоо, анда өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн Макулдашуунун калктын саламаттыгын коргоо максаттары үчүн ийкемдүүлүктү көрсөтүүгө карата интеллектуалдык менчик укуктарынын соода аспектери боюнча жоболорун толук көлөмдө пайдалануу жана атап айтканда, бардык

адамдар үчүн дары каражаттарына жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо укугун ырастайт

3.c Өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, анын ичинде азыраак өнүккөн өлкөлөрдө жана өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерде саламаттыкты сактоону каржылоону олуттуу көбөйтүү жана медицина кадрларын топтоо, өнүктүрүү, кесиптик даярдоо жана кармап калуу

3.d Бардык өлкөлөрдүн, өзгөчө өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн саламаттык үчүн улуттук жана глобалдык тобокелдиктерди эрте алдын алуу, тобокелдиктерди төмөндөтүү жана жөнгө салуу жаатындагы дараметин өстүрүү

4-максат. Баарын камтыган жана адилеттүү сапаттуу билим берүү менен камсыздоо жана бардык адамдар үчүн өмүр бою окуу мүмкүнчүлүгүн колдоо

4.1 2030-жылга карата бардык кыздардын жана балдардын окуунун талап кылынган жана натыйжалуу жыйынтыктарына жетүүнү шарттаган, акысыз, тең укуктуу жана сапаттуу баштапкы жана орто билим алууну аяктоосун камсыздоо

4.2 2030-жылга карата кыздар менен балдардын баары башталгыч билим алууга даяр болсун үчүн кенже курактагы балдарды сапаттуу өнүктүрүү, кам көрүү жана мектепке чейинки окутуу тутумуна жетүүсүн камсыздоо

4.3 2030-жылга карата бардык аялдар жана эркектер үчүн арзан жана сапаттуу кесиптик-техникалык жана жогорку билим берүүгө, анын ичинде университеттик билим берүүгө тең жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

4.4 2030-жылга карата ишке орношуу, татыктуу ишти алуу жана ишкердик ишмердиги менен алектенүү үчүн талап кылынган көндүмдөргө, анын ичинде кесиптик-техникалык көндүмдөргө ээ болгон жаштардын жана чоң адамдардын санын олуттуу көбөйтүү

4.5 2030-жылга карата билим берүү чөйрөсүндөгү гендердик теңсиздикти жоюу жана калктын аярлуу топтору, анын ичинде майыптар, түпкү элдин өкүлдөрү жана аярлуу абалдагы балдар үчүн бардык деңгээлдеги билим берүүгө жана кесиптик-техникалык даярдоого тең жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

4.6 2030-жылга карата бардык жаштардын жана чоң калктын олуттуу үлүшүнүн, эркектердин дагы, аялдардын дагы окуп, жазып жана эсептей алуусун камсыздоо

4.7 2030-жылга карата бардык окуучулар туруктуу өнүгүүгө көмөктөшүү үчүн зарыл билим жана көндүм алуусун камсыздоо, анын ичинде туруктуу өнүгүү жана туруктуу жашоо образы, адам укуктары, гендердик тендик, дүйнө маданиятын жана зомбулуксуздукту, дүйнө жарандуулугун жана маданий ар түрдүүлүктүн баалуулуктарын жана маданияттын туруктуу өнүгүүгө салымын түшүнүүнү пропагандалоо маселелери боюнча окутуу аркылуу камсыздоо

4.a Балдардын кызыкчылыктарын, майыптардын өзгөчө муктаждыктарын жана гендердик аспектилерди эске алуучу окуу жайларын түзүү жана өркүндөтүү жана окуунун коопсуз, зомбулук жана социалдык тоскоолдуктар жок жана натыйжалуу чөйрөсүн камсыздоо

4.b 2020-жылга карата бүткүл дүйнөдө өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө, өзгөчө азыраак өнүккөн өлкөлөргө, өнүгүп келе жаткан майда арал мамлекеттерге жана африка өлкөлөрүнө көрсөтүүлүүчү жогорку билим алуу, анын ичинде кесиптик-техникалык билим алуу үчүн стипендиялардын санын кыйла жогорулатуу жана

өнүккөн өлкөлөрдө жана башка өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө маалыматтык-коммуникациялык технологиялар, инженердик жана илимий программалар маселелери боюнча окутуу

4.с 2030-жылга карата квалификациялуу мугалимдердин санын кыйла көбөйтүү, анын ичинде өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, өзгөчө азыраак өнүккөн өлкөлөрдө, өнүгүп келе жаткан майда арал мамлекеттерде мугалимдерди даярдоодо эл аралык кызматташтык аркылуу көбөйтүү

5-максат. Гендердик теңчиликти камсыздоо жана бардык аялдардын жана кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү

5.1 Бардык аялдарга жана кыздарга карата басмырлоонун бардык формаларын биргеликте жоюу

5.2 Коомдук жана жеке чөйрөлөрдө бардык аялдарга жана кыздарга карата зомбулуктун бардык формаларын, анын ичинде адам сатууну жана сексуалдык жана башка түрдөгү эксплуатацияны жоюу

5.3 Балдардын, эрте жана мажбурлаган нике жана аялдардын жыныстык органдарына майып кылуучу операциялар сыяктуу практиканын бардык зыяндуу түрлөрүн жоюу

5.4 Улуттук шарттарды эске алуу менен, коммуналдык кызмат көрсөтүүлөрдү, инфраструктураны жана социалдык коргоо тутумун берүү менен жана чарба жүргүзүүдөгү жана үй-бүлөдөгү жалпы жоопкерчилик принцибин колдоо менен, кам көрүү жана үй чарбасын жүргүзүү боюнча иштер боюнча акы төлөнбөөчү эмгекти таануу жана баалоо

5.5 Аялдардын саясий, экономикалык жана коомдук жашоого чечимдерди кабыл алуунун бардык деңгээлдеринде лидерлик үчүн ар тараптуу жана реалдуу катышууну жана алар үчүн тең мүмкүнчүлүктөрдү камсыздоо

5.6 Эл жана өнүктүрүү боюнча эл аралык конференциянын аракеттер программасына, Пекин иш-аракеттер платформасына жана алардын аткарылышын кароо боюнча конференциялардын жыйынтыктоочу документтерине ылайык, сексуалдык жана репродуктивдик ден соолукту коргоо чөйрөсүндөгү кызмат көрсөтүүлөргө жана репродуктивдик укуктарды ишке ашырууга карата жалпы жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

5.a Улуттук мыйзамдарга ылайык, аялдарга экономикалык ресурстарга тең укуктарды, ошондой эле жерге жана менчиктин башка түрлөрүнө ээлик кылууга жана тескөөгө, финансылык кызмат көрсөтүүлөргө, мурасталган мүлккө жана жаратылыш ресурстарына жетүү мүмкүндүгүн берүү максаттарында реформаларды жүргүзүү

5.b Аялдардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүүгө көмөктөшүү үчүн жогорку натыйжалуу технологияларды, атап айтканда маалыматтык-коммуникациялык технологияларды активдүү пайдалануу

5.c Гендердик теңчиликти колдоо жана бардык деңгээлдерде бардык аялдардын жана кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү максаттарында акылга сыярлык стратегияларды жана аткарылуучу мыйзамдарды кабыл алуу жана өркүндөтүү

6-максат. Суу ресурстарын сарамжалдуу пайдалануунун жана бардык адамдар үчүн санитариянын болушун камсыздоо

- 6.1 2030-жылга карата бардык адамдар үчүн коопсуз жана арзан ичүүчү сууга жалпы жана тең укуктуу жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо
- 6.2 2030-жылга карата талаптагыдай санитардык-гигиеналык каражаттарга жалпы жана тең укуктуу жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо жана аялдардын жана кыздардын жана аярлуу абалдагы адамдардын керектөөлөрүнө өзгөчө көңүл буруу менен, ачык дефекацияга чекит коюу
- 6.3 2030-жылга карата бүткүл дүйнөдө булганууну азайтуу, калдыктарды таштоону жоюу жана кооптуу химиялык заттардын жана материалдардын чыгындыларын азайтуу, тазаланбаган агынды суулардын үлүшүн эки эсе кыскартуу жана агынды сууларды рециркуляциялоонун жана коопсуз кайра пайдалануунун масштабдарын жогорулатуу аркылуу суунун сапатын жогорулатуу
- 6.4 2030-жылга карата бардык секторлордо суу пайдалануунун натыйжалуулугун олуттуу жогорулатуу жана суунун тартыштыгынын көйгөйүн чечүү жана суунун тартыштыгынан жабыркаган адамдардын санын кыскартуу үчүн тузсуз сууну туруктуу топтоону жана берүүнү камсыздоо
- 6.5 2030-жылга карата бардык деңгээлдерде суу ресурстарын комплекстүү башкарууну, анын ичинде, зарыл болгондо, чек аралар аралык кызматташтыктын негизинде камсыздоо
- 6.6 2020-жылга карата суу менен байланыштуу экотутумду, анын ичинде тоолорду, токойлорду, суу-саз жерлерди, дарыяларды, суулуу катмарларды жана көлдөрдү коргоону жана калыбына келтирүүнү камсыздоо
- 6.a 2030-жылга карата суу менен камсыздоо жана санитария, үстүнкү агымды топтоо, сууну тузсуздандыруу, суу пайдалануунун натыйжалуулугун жогорулатуу, агынды сууларды тазалоо, рециркуляциялоо жана кайра пайдалануу технологияларын колдонуу жаатында ишмердикти жана программаларды ишке ашырууда өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн дараметин чыңдоо ишинде эл аралык кызматташтыкты жана колдоону кеңейтүү
- 6.b Жергиликтүү жамааттардын суу чарбасын жана санитарияны жакшыртууга катышуусун колдоо жана чыңдоо

7-максат. Бардык адамдар үчүн энергиянын арзан, ишенимдүү, туруктуу жана заманбап булактарына жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

- 7.1 2030-жылга карата арзан, ишенимдүү жана заманбап энергия менен камсыздоого жалпы жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо
- 7.2 2030-жылга карата дүйнөлүк энергетикалык баланста кайра жаралуучу булактардан энергиянын үлүшүн кыйла көбөйтүү
- 7.3 2030-жылга карата энергиялык майнаптуулукту жогорулатуунун глобалдык көрсөткүчүн эки эсе көбөйтүү
- 7.a 2030-жылга карата экологиялык таза энергетика, анын ичинде кайра жаралуучу энергетика, энергиялык майнаптуулукту жогорулатуу жана казылып алынуучу отунду пайдалануунун алдыңкы жана таза технологиялары жаатындагы изилдөөлөргө жана технологияларга жетүү мүмкүндүгүн жеңилдетүү максаттарында эл аралык кызматташтыкты активдештирүү жана

энергетикалык инфраструктурага жана экологиялык таза энергетика технологияларына инвестицияларды колдоо

7.b 2030-жылга карата бардык өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, өзгөчө азыраак өнүккөн өлкөлөрдө, өнүгүп келе жаткан майда арал мамлекеттерде жана деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө алардын тиешелүү колдоо программаларын эске алуу менен, заманбап жана туруктуу энергия менен камсыздоо үчүн инфраструктураны кеңейтүү жана технологияларды модернизациялоо.

8-максат. Алга умтулган, баарын камтыган жана туруктуу экономикалык өсүшкө, толук жана өндүрүмдүү жумуштуулукка жана бардык адамдар үчүн татыктуу жумушка көмөктөшүү

8.1 Улуттук шарттарга ылайык калктын жан башына карата экономикалык өсүштү жана атап айтканда азыраак өнүккөн өлкөлөрдө жылына 7 пайыздан кем эмес деңгээлде ички дүң продуктунун өсүшүн колдоо

8.2 Диверсификациялоо, техникалык модернизациялоо жана инновациялык ишмердик аркылуу, анын ичинде жогорку кошумча наркы бар секторлорго жана эмгек сыйымдуу секторлорго өзгөчө көңүл буруу жолу менен экономика өндүрүмдүүлүктү жогорулатууга жетишүү

8.3 Өндүрүмдүү ишмердикке, татыктуу жумушчу орундарын түзүүгө, ишкердикке, чыгармачылыкка жана инновациялык ишмердикке шарт түзгөн өнүктүрүүгө багытталган саясатты өткөрүүгө көмөктөшүү жана микро-, чакан жана орто ишканаларды расмий таанууну жана өнүктүрүүнү, анын ичинде аларга финансы кызматтарына жетүү мүмкүндүгүн берүү менен колдоо

8.4 2030-жылдын акырына чейинки мөөнөт аралыгында акырындык менен керектөө жана өндүрүү тутумдарында ресурстарды пайдалануунун глобалдык натыйжалуулугун жогорулатуу жана керектөөнүн жана өндүрүүнүн сарамжалдуу моделдерин пайдаланууга өтүү боюнча Он жылдык аракеттер стратегиясында каралгандай, экономикалык өсүш курчап турган чөйрөнүн абалынын начарлашы менен коштолбоосуна умтулуу, муну менен биринчи кезекте өнүккөн өлкөлөр алектениши керек

8.5 2030-жылга карата бардык аялдар жана эркектер, анын ичинде жаштар жана майыптар үчүн толук жана өндүрүмдүү жумуштуулукту жана татыктуу жумушту жана тең баадагы эмгек үчүн тең акыны камсыздоо

8.6 2020-жылга карата иштебеген, окубаган жана кесиптик көндүмдөрдү албаган жаштардын үлүшүн кыйла кыскартуу

8.7 Мажбурлаган эмгекти жок кылуу, заманбап кулчулукту жана адам сатууну токтотуу жана балдар эмгегинин эң начар формаларына, анын ичинде балдарды жоокер катары пайдаланууга тыюу салууну жана жоюуну камсыздоо үчүн шашылыш жана натыйжалуу чараларды көрүү, ал эми 2025-жылга карата бардык түрдөгү балдар эмгегин жок кылуу

8.8 Эмгек укуктарын коргоо жана бардык эмгекчилер, анын ичинде мигрант-эмгекчилер, өзгөчө аял-мигранттар жана туруктуу жумуштуулукка ээ болбогон адамдар үчүн ишенимдүү жана коопсуз иштөө шарттарын камсыздоого көмөктөшүү

8.9 2030-жылга карата жумушчу орундарын түзүүгө, жергиликтүү маданиятты өнүктүрүүгө жана жергиликтүү продукцияны өндүрүүгө шарт түзө турган

туруктуу туризмди колдоо стратегияларын иштеп чыгууну жана ишке ашырууну камсыздоо

8.10 Бардык адамдар үчүн банк, камсыздандыруу жана финансылык кызмат көрсөтүүлөргө жетүү мүмкүндүгүн колдоо жана кеңейтүү жаатында улуттук финансы мекемелеринин жөндөмдүүлүгүн чыңдоо

8.a «Соодага жардам» демилгесинин алкагында көрсөтүүлүүчү өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдү, анын ичинде азыраак өнүккөн өлкөлөрдү колдоону, анын ичинде азыраак өнүккөн өлкөлөргө соода жаатында техникалык жардам көрсөтүү үчүн Кеңири комплекстүү алкактык программа линиясы боюнча колдоону жогорулатуу

8.b 2020-жылга карата жаштардын жумуштуулугун камсыздоонун глобалдык стратегиясын иштеп чыгуу жана колдонууга киргизүү жана Эл аралык эмгек уюмунун Жумушчу орундары жөнүндө глобалдык пактыны ишке ашыруу

9-максат. Туруктуу инфраструктураны түзүү, баарын камтыган жана туруктуу индустриялаштырууга жана инновацияларга көмөктөшүү

9.1 Бардык адамдар үчүн арзан жана тең укуктуу жетүү мүмкүндүгүн камсыздоого өзгөчө көңүл буруу менен, экономикалык өнүгүүнү жана адамдардын бакубатчылыгын колдоо максаттарында сапаттуу, ишенимдүү, туруктуу жана бекем инфраструктураны, анын ичинде аймактык жана чек аралар аралык инфраструктураны өнүктүрүү

9.2 Баарын камтыган жана туруктуу индустриализациялоого көмөктөшүү жана 2030-жылга карата өнөр жайда жумуштуулуктун деңгээлин жана улуттук шарттарга ылайык өнөр жай өндүрүшүнүн ички дүң продуктудагы үлүшүн кыйла жогорулатуу жана азыраак өнүккөн өлкөлөрдө тиешелүү көрсөткүчтөрдү эки эсе жогорулатуу

9.3 Майда өнөр жай жана башка ишканалардын, өзгөчө өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө, финансылык кызмат көрсөтүүлөргө, анын ичинде арзан кредиттерге жетүү мүмкүндүгүн кеңейтүү жана аларды өндүрүш-сатуу чынжырларына жана рынокторуна интеграциялоону күчөтүү

9.4 2030-жылга карата жеке мүмкүнчүлүктөрүнө ылайык бардык өлкөлөрдүн катышуусу менен инфраструктураны модернизациялоо жана ресурстарды пайдалануунун натыйжалуулугун жогорулатуунун жана таза жана экологиялык коопсуз технологияларды жана өнөр жай процесстерин кеңири колдонуунун эсебинен өнөр жай ишканаларын туруктуу кылуу менен, кайра жабдуу

9.5 Бардык өлкөлөрдө, өзгөчө өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө илимий изилдөөлөрдү активдештирүү, өнөр жай секторлорунун технологиялык дараметин өстүрүү, анын ичинде 2030-жылга карата инновациялык ишмердикти өбөлгөлөө жана 1 миллион адамга эсептөө менен илимий-изилдөө жана тажрыйба-конструктордук иштер (ИИТКИ) чөйрөсүндө кызматкерлердин санын, ошондой эле ИИТКИге мамлекеттик жана жеке чыгымдарды кыйла көбөйтүү аркылуу өстүрүү

9.a Африка өлкөлөрүн, азыраак өнүккөн өлкөлөрдү, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдү жана майда арал мамлекеттерин финансылык, технологиялык жана техникалык колдоону көбөйтүүнүн эсебинен өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө экологиялык туруктуу жана чыдамдуу инфраструктураны өнүктүрүүгө көмөктөшүү

9.b Өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө ата мекендик технологиялар чөйрөсүндө иштеп чыгууларды, изилдөөлөрдү жана инновацияларды колдоо, анын ичинде өнөр жайды диверсификациялоого жана чийки зат рыногунда кошумча наркты өстүрүүгө шарт түзгөн саясий климатты түзүү аркылуу колдоо

9.c Маалыматтык-коммуникациялык технологияларга жетүү мүмкүндүгүн кыйла кеңейтүү жана 2020-жылга карата азыраак өнүккөн өлкөлөрдө Интернетке жалпы жана арзан жетүү мүмкүндүгүн камсыздоого умтулуу

10-максат. Өлкөлөрдүн ичиндеги жана алардын ортосундагы теңсиздикти кыскартуу

10.1 2030-жылга карата калктын начар камсыздалган 40 пайызынын кирешесин өлкө боюнча орточодон жогору деңгээлге акырындык менен жеткирүү жана өсүшүн колдоо

10.2 2030-жылга карата бардык адамдардын курагынан, жынысынан, майыптуулугунан, расасынан, этностук таандыктуулугунан, тегинен, дининен жана экономикалык же башка статусунан көз карандысыз алардын социалдык, экономикалык жана саясий жашоого активдүү катышуусун мыйзам жолу менен колдоо

10.3 Мүмкүнчүлүктөрдүн теңдигин камсыздоо жана жыйынтыктардын теңсиздигин азайтуу, анын ичинде басмырлоочу мыйзамдарды, саясатты жана практиканы жокко чыгаруу жана бул багыттагы тиешелүү мыйзамдарды, саясатты жана чараларды кабыл алууга көмөктөшүү аркылуу камсыздоо

10.4 Тиешелүү саясатты, өзгөчө бюджеттик-салык саясатын жана эмгек маяна жана социалдык колдоо маселелериндеги саясатты кабыл алуу жана акырындык менен теңчиликте камсыздоого жетишүү

10.5 Глобалдык финансы рынокторун жана мекемелерин жөнгө салуу жана мониторинг методдорун өркүндөтүү жана мындай методдорду ырааттуу колдонуу

10.6 Глобалдык эл аралык экономикалык жана финансы мекемелерин натыйжалуу, беделдүү, отчеттуу жана легитимдүү кылуу үчүн, аларда чечим кабыл алуу процесстерине өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн өкүлчүлүгүн жана добуш берүү укугун камсыздоо

10.7 Адамдардын иреттүү, коопсуз, мыйзамдуу жана жоопкерчиликтүү миграциясына көмөктөшүү, анын ичинде пландалган жана жакшы ойлонулган миграциялык саясатты өткөрүүнүн жардамы менен көмөктөшүү

10.a Дүйнөлүк соода уюмунун макулдашууларына ылайык, өнүгүп келе жаткан өлкөлөр, өзгөчө начар өнүккөн өлкөлөр үчүн өзгөчө жана дифференциацияланган режими принцибин ишке ашыруу

10.b Өтө муктаж болгон мамлекеттерде, өзгөчө азыраак өнүккөн өлкөлөрдө, африка өлкөлөрүндө, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттеринде жана деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө алардын улуттук пландарына жана программаларына ылайык өнүктүрүү максаттарында расмий жардамды бөлүүнү жана финансы агымдарын, анын ичинде түз чет өлкөлүк инвестицияларды колдоо

10.c 2030-жылга карата мигранттардын акча каражаттарын которуу менен байланыштуу операциялык чыгымдарын которуу суммасынын 3 пайызына

чейин кыскартуу жана бул чыгымдар 5 пайыздан жогору болгон акча которуулар каналдарын жоюу

11-максат. Шаарлардын жана калктуу пункттардын ачыктыгын, коопсуздугун, жашоого чыдамдуулугун жана экологиялык туруктуулугун камсыздоо

11.1 2030-жылга карата жетиштүү, коопсуз жана арзан турак жайга жана негизги кызмат көрсөтүүлөргө жалпы жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо жана жакыр райондорду көрктөндүрүү

11.2 2030-жылга карата жол кыймылынын коопсуздугун жогорулатуунун негизинде бардык адамдар коопсуз, арзан, жеткиликтүү жана экологиялык туруктуу транспорттук тутумдарды пайдалана алышын камсыздоо, атап айтканда аярлуу абалда турган адамдардын, аялдардын, балдардын, майыптардын жана улгайган адамдардын муктаждыктарына өзгөчө көңүл буруу менен коомдук транспортту пайдаланууну кеңейтүү

11.3 2030-жылга карата бардык өлкөлөрдө бардык адамдар үчүн ачык жана экологиялык туруктуу урбанизациянын масштабдарын жана калктуу пункттарды комплекстүү жана туруктуу пландоо жана кеңири катышуунун негизинде аларды башкаруу үчүн мүмкүнчүлүктөрдү кеңейтүү

11.4 Бүткүл дүйнөлүк маданий жана жаратылыш мурастарын коргоо жана сактоо боюнча аракеттерди активдештирүү

11.5 2030-жылга карата калктын аз камсыз болгон жана аярлуу топторун коргоого өзгөчө көңүл буруу менен, кырсыктардын жыйынтыгында, анын ичинде суу менен байланыштуу кырсыктарда өлгөн жана жабыркаган адамдардын санын кыйла кыскартуу жана дүйнөлүк ички дүң продуктуну жоготуулар түрүндөгү түз экономикалык чыгашаларды кыйла азайтуу

11.6 2030-жылга карата калктын жан башына эсептөө менен шаарлардын терс экологиялык таасирин азайтуу, анын ичинде абанын сапатына жана шаардагы жана башка калдыктарды тазалоого өзгөчө көңүл буруу аркылуу азайтуу

11.7 2030-жылга карата бардык адамдар үчүн коопсуз, жеткиликтүү жана ачык жашыл зоналарга жана коомдук жайларга жалпы, өзгөчө аялдар жана балдар, улгайган адамдар жана майыптар үчүн жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо

11.a Улуттук жана аймактык өнүктүрүүнү пландоонун сапатын жогорулатуунун негизинде шаардык, шаар сыртындагы жана айылдык райондордун ортосундагы позитивдүү экономикалык, социалдык жана экологиялык байланышты колдоо

11.b 2020-жылга карата социалдык тоскоолдуктарды жоюуга, ресурстарды пайдалануунун натыйжалуулугун жогорулатууга, климаттын өзгөрүүлөрүнүн кесепеттерин жумшартууга, анын өзгөрүүлөрүнө ыңгайлашууга багытталган комплекстүү стратегияларды жана пландарды кабыл алган жана ишке ашырган шаарлардын жана калктуу пункттардын санын жана жаратылыш кырсыктарына каршы турууга жөндөмдүүлүктү кыйла жогорулатуу жана 2015-2030-жылдары кырсыктардын тобокелдигин төмөндөтүү боюнча Сендай алкактык программасына ылайык бардык деңгээлдерде кырсыктар жана тобокелдиктер менен байланыштуу комплекстүү башкаруу боюнча чараларды иштеп чыгуу жана киргизүү

11.c Начар өнүккөн өлкөлөргө көмөк көрсөтүү, анын ичинде жергиликтүү материалдарды пайдалануу менен экологиялык туруктуу жана бекем имараттарды курууда финансылык жана техникалык жардам аркылуу көмөк көрсөтүү

12-максат. Керектөөнүн жана өндүрүүнүн сарамжалдуу моделдерине өтүүнү камсыздоо

12.1 Бардык өлкөлөрдүн катышуусу менен керектөөнүн жана өндүрүүнүн сарамжалдуу моделдерин пайдаланууга өтүү боюнча аракеттердин Он жылдык стратегиясын ишке ашыруу, мында биринчиден болуп ага өнүккөн өлкөлөр кириши керек жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн өнүгүүсүн жана дараметин эске алуу менен ишке ашыруу

12.2 2030-жылга карата жаратылыш ресурстарын сарамжалдуу өздөштүрүүгө жана натыйжалуу пайдаланууга жетишүү

12.3 2030-жылга карата калктын жан башына эсептөө менен чекене жана керектөө деңгээлдеринде тамак-аш калдыктарынын жалпы дүйнөлүк өлчөмүн эки эсе кыскартуу жана өндүрүштүк-сатуу чынжырында азык-түлүктү жоготууларды, анын ичинде жыйнагандан кийинки жоготууларды азайтуу

12.4 2020-жылга карата химиялык заттарды жана бардык калдыктарды алардын жашоо циклинин аралыгында макулдашылган эл аралык принциптерге ылайык экологиялык сарамжалдуу пайдаланууга жетишүү жана алардын адамдын ден соолугуна жана курчап турган чөйрөгө терс таасирин азайтуу үчүн алардын абага, сууга жана кыртышка түшүүсүн кыскартуу

12.5 2030-жылга карата калдыктардын пайда болушунун алдын алуу, аларды азайтуу, кайра иштетүү жана кайра пайдалануу боюнча чараларды көрүү аркылуу алардын көлөмүн кыйла азайтуу

12.6 Компанияларга, өзгөчө ири улуттар аралык компанияларга өндүрүүнүн туруктуу методдорун колдонууну жана өзүнүн отчетторунда ресурстарды сарамжалдуу пайдалануу жөнүндө маалыматты чагылдырууну сунуштоо

12.7 Улуттук стратегияларга жана артыкчылыктарга ылайык мамлекеттик сатып алуулардын туруктуу практикасын камсыздоого көмөктөшүү

12.8 2030-жылга карата дүйнө жүзүндөгү адамдардын туруктуу өнүгүү жана жаратылыш менен шайкештиктеги жашоо образы жөнүндө тиешелүү маалыматтарга ээ болуусун камсыздоо

12.a Өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө керектөөнүн жана өндүрүүнүн сарамжалдуу моделдерине өтүү үчүн алардын илимий-техникалык дараметин өстүрүүдө жардам көрсөтүү

12.b Жумушчу орундарын түзүүгө, жергиликтүү маданиятты өнүктүрүүгө жана жергиликтүү продукцияны өндүрүүгө шарт түзө турган, туруктуу туризм менен туруктуу өнүгүүгө көрсөтүүлүүчү таасир этүү мониторингинин куралын иштеп чыгуу жана киргизүү

12.c Ысырапкорчулук менен керектөөгө алып келүүчү казылып алынуучу отунду пайдалануунун натыйжалуулугу менен айырмаланган субсидиялоону улуттук шарттарды эске алуу менен рыноктук диспропорцияларды жоюу аркылуу, анын ичинде салык салууну кайра уюштуруу жана алардын экологиялык кесепеттерин эсепке алуу үчүн, өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн өзгөчө керектөөлөрүн жана шарттарын көңүлгө алуу менен жана калктын муктаж жана аярлуу топторунун кызыкчылыктарын коргоо үчүн, аларды өнүктүрүү үчүн терс кесепеттерди минимумга жеткирүү менен, акырындык менен зыяндуу субсидиялардан баш тартуу аркылуу сарамжалдаштыруу

13-максат. Климаттын өзгөрүшү жана анын кесепеттери менен күрөшүү боюнча шашылыш чараларды кабыл алуу*

13.1 Бардык өлкөлөрдө кооптуу климаттык көрүнүштөргө жана жаратылыш кырсыктарына каршы туруу жана ыңгайлашуу жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу

13.2 Климаттын өзгөрүүсүнө жооп кылуу чараларын улуттук деңгээлдеги саясатка, стратегияларга жана пландоого киргизүү

13.3 Климаттын өзгөрүшүнүн курчтугун жумшартуу жана кесепеттерин начарлатуу, аларга ыңгайлаштыруу жана эрте алдын алуу боюнча адамдарды жана мекемелерди агартууну, маалымат жайылтууну жана мүмкүнчүлүктөрүн жакшыртуу

13.a Бириккен Улуттар Уюмунун климаттын өзгөрүшү жөнүндө алкактык конвенциясынын катышуучусу болуп саналган өнүккөн өлкөлөр өздөрүнө алган 2020-жылга карата жалпы аракет менен климаттын өзгөрүшүнүн курчтугун жана кесепеттерин жумшартуу боюнча чара көрүү контекстинде өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн керектөөлөрүн канааттандыруу үчүн бардык булактардан жыл сайын 100 млрд. АКШ долл. мобилизациялоо максатына жетүү жана аларды ишке ашыруунун айкындуулугун камсыздоо милдеттенмесин аткаруусу, ошондой эле мүмкүн болгон кыска мөөнөттө аны капиталдаштыруу менен Жашыл климаттык фонддун толук масштабдуу иштөөсүн камсыздоо

13.b Начар өнүккөн өлкөлөрдө жана чакан арал өнүгүп келе жаткан мамлекеттерде климаттын өзгөрүшү менен байланыштуу пландоо жана башкаруу мүмкүнчүлүктөрүн бекемдөө боюнча механизмдерди түзүүгө көмөктөшүү, мында аялдарга, жаштарга, ошондой эле жергиликтүү жана маргиналдашкан жамааттарга өзгөчө көңүл буруу

14-максат. Туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында океандарды, деңиздерди жана деңиз ресурстарын сактоо жана сарамжалдуу пайдалануу

14.1 2025-жылга карата деңиз чөйрөсүнүн булгануусунун, өзгөчө кургактагы ишмердиктин жыйынтыгында булгануусунун, анын ичинде деңиз таштандылары жана азыктык заттар менен булгануусунун алдын алууну жана олуттуу кыскартууну камсыздоо

14.2 2020-жылга карата олуттуу терс таасирлерди токтотуу максатында деңиздерди жана жээктердеги экотутумдарды сарамжалдуу пайдаланууну жана коргоону, анын ичинен бул эко тутумдардын туруктуулугун жогорулатуу жолу менен камсыздоо жана океандардын жакшы экологиялык абалын жана продуктивдүүлүгүн камсыздоо үчүн аларды калыбына келтирүү боюнча чараларды көрүү

14.3 Океандын кычкылдануусун минималдаштыруу жана кесепеттерин жоюу, анын ичинде бардык деңгээлдерде илимий кызматташтыкты өнүктүрүү аркылуу жоюу

14.4 2020-жылга карата балыктардын запасын мүмкүн болушунча кыска мөөнөттө калыбына келтирүү, бул запастардын биологиялык мүнөздөмөлөрүн эске алуу менен максималдуу натыйжалуу экологиялык сарамжалдуу кармоону камсыздоого жөндөмдүү болгон деңгээлдерге жеткирүү үчүн балык кармоону

* Бириккен Улуттар Уюмунун климаттын өзгөрүшү жөнүндө Алкактык конвенциясы климаттын өзгөрүшүнө глобалдык реакция кылуу чараларын макулдашуу үчүн башкы эл аралык өкмөттөр аралык негиз болуп саналаарын таануу менен.

натыйжалуу жөнгө салууну камсыздоо жана ашыкча кармоону, мыйзамсыз, билдирилбеген жана жөнгө салынбаган балык кармоону жана түгөтүүчү балык кармоо практикасын токтотуу, ошондой эле чарбалык ишмердүүлүктүн илимий жактан негизделген пландарын аткаруу

14.5 2020-жылга карата улуттук мыйзамдарга жана эл аралык укукка ылайык жана колдонуудагы эң мыкты илимий маалыматтардын негизинде жээктердин жана деңиз райондорунун эң аз болгондо 10 пайызын жаратылышты коргоо чаралары менен камтуу

14.6 2020-жылга карата ашыкча кубаттуулукту түзүүгө жана бардыгын кармоого көмөктөшүүчү балык өндүрүшү үчүн субсидиялардын айрым формаларына тыюу салуу, мыйзамсыз, билдирилбеген жана жөнгө салынбаган балык өндүрүшүнө көмөктөшкөн субсидияларды токтотуу жана өнүгүп келе жаткан жана начар өнүккөн өлкөлөргө карата өзгөчө жана дифференциацияланган режимди талаптагыдай жана натыйжалуу колдонуу Дүйнөлүк соода уюмунун¹⁶ алкагында балык өндүрүшүн субсидиялоо жөнүндө маселе боюнча сүйлөшүүлөрдүн бир бөлүгү болушу керектигин таануу менен мындай жаңы субсидияларды киргизүүдөн кармануу

14.7 2030-жылга карата деңиздин ресурстарын экологиялык сарамжалдуу пайдалануудан, анын ичинен балык чарбасын, аквамаданиятты жана туризмди экологиялык сарамжалдуу пайдалануу аркылуу өнүгүп жаткан чакан арал мамлекеттердин жана азыраак өнүккөн мамлекеттердин алган экономикалык кирешесин жогорулатуу

14.a Океан чөйрөсүнүн экологиялык абалын жакшыртуу жана өнүгүп жаткан өлкөлөрдүн, өзгөчө өнүгүп жаткан чакан арал мамлекеттердин өнүгүшүнө деңиздин биологиялык ар түрдүүлүгүнүн салымын жогорулатуу үчүн Өкмөттөр аралык океанографиялык комиссия тарабынан иштелип чыккан деңиз технологияларын өткөрүп берүүгө тиешелүү критерийлерди жана жетектөөчү принциптерди көңүлгө алуу менен илимий билимдердин көлөмүн көбөйтүү, илимий изилдөөлөрдү кеңейтүү жана деңиз технологияларын өткөрүп берүүнү камсыздоо

14.b Кол менен балык уулаган майда чарбалардын деңиз ресурстарына жана рынокторго жетүүсүн камсыздоо

14.c Бириккен Улуттар Уюмунун Деңиз укугу боюнча конвенциясына бекитилген Эл аралык укуктун ченемдерин сактоо жолу менен океандарды жана алардын ресурстарын сактоо жана сарамжалдуу пайдалануу боюнча ишти жакшыртуу, документтин «Биз каалаган келечек» 158-пунктунда Дүйнөлүк океанды жана анын ресурстарын сактоо жана рационалдуу пайдалануу үчүн юридикалык база каралган

¹⁶ Дүйнөлүк соода уюмунун алкагында жүргүзүлүүчү сүйлөшүүлөрдү, Өнүктүрүү жаатындагы Дохин күн тартибин жана министрлердин Гонконг декларациясын көңүлгө алуу менен.

15-максат. Кургактыктын экотутумдарын коргоо жана калыбына келтирүү жана аларды сарамжалдуу пайдаланууга көмөктөшүү, токойлорду сарамжалдуу пайдалануу, чөлгө айланууга каршы күрөшүү, жерлердин деградация процессин токтотуу жана биологиялык ар түрдүүлүктүн жоголуу процессин токтотуу

15.1 2020-жылга карата жер үстүндөгү жана ички таза суулуу экотутумдарды жана алардын кызмат көрсөтүүлөрүн, анын ичинен токойлорду, суу-саз чарба жерлерин, тоолорду жана кургак жерлерди эл аралык макулдашуулардан келип чыккан милдеттенмелерге ылайык сактоону, калыбына келтирүүнү жана рационалдуу пайдаланууну камсыздоо

15.2 2020-жылга карата бүткүл дүйнөдө токойлордун бардык түрлөрүн рационалдуу пайдалануу методдорун киргизүүгө көмөктөшүү, токойсуз калууну токтотуу, деградацияланган токойлорду калыбына келтирүү жана токой отургузуунун жана токойлорду калыбына келтирүүнүн масштабын кеңейтүү

15.3 2030-жылга карата чөлгө айланууга каршы күрөшүү, деградацияланган кыртыштарды жана жерлерди, анын ичинен чөлгө айланган, кургап калган жана суу каптаган жерлерди калыбына келтирүү, бүткүл дүйнөдө жерлердин абалын начарлабашына умтулуу

15.4 2030-жылга карата туруктуу өнүгүү үчүн зарыл болгон жыргалчылыкты берүүгө шарт түзүү үчүн тоолуу экотутумдардын, анын ичинен алардын биологиялык ар түрдүүлүгүнүн сакталышын камсыздоо

15.5 Жок болуу коркунучунда турган түрлөрдүн табигый жашоо чөйрөлөрүнүн деградациясын токтотуу боюнча олуттуу чараларды токтоосуз көрүү, биологиялык ар түрдүүлүктүн жок болушун токтотуу жана 2020-жылга карата сактап калууну жана жок болуусун токтотууну камсыздоо

15.6 Генетикалык ресурстарды пайдалануудан алынган жыргалчылыкты адилет бөлүштүрүүгө көмөктөшүү жана эл аралык деңгээлде макулдашылган шарттарда мындай ресурстарга тиешелүү жетүүнү камсыздоого шарт түзүү

15.7 Мыйзамсыз аңчылыкты жана флора менен фаунанын корголгон түрлөрүн контрабандалык сатууну токтотуу үчүн токтоосуз чара көрүү жана жандуу жаратылыштын мыйзамсыз продукттарына болгон суроо-талапка жана сунушка байланыштуу көйгөйдү чечүү

15.8 2020-жылга карата бөтөн инвазивдүү түрлөрдүн өтүп келүүсүн токтотуу жана алардын жер үстүндөгү жана суудагы экотутумдарга тийгизүүчү таасирин олуттуу азайтуу боюнча чараларды көрүү, ошондой эле артыкчылыктуу түрлөрдүн санын чектөөнүн же жок кылуунун алдын алуу боюнча чараларды көрүү

15.9 2020-жылга карата жалпы улуттук жана жергиликтүү пландоонун жүрүшүндө жана өнүгүү процесстеринде, ошондой эле жакырчылыктын масштабдарын азайтуу стратегияларын жана пландарын иштеп чыгууда экотутумдардын жана биологиялык ар түрдүүлүктүн баалуулуктарын эсепке алууну камсыздоо

15.a Биологиялык ар түрдүүлүктү жана экотутумдардын сактоо жана рационалдуу пайдалануу максатында бардык булактардын финансылык каражаттарын мобилизациялоо жана олуттуу көбөйтүү

15.b Сарамжалдуу токой пайдаланууну каржылоо үчүн бардык булактардан жана бардык деңгээлдерде олуттуу ресурстарды мобилизациялоо жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө мындай башкаруу методдорун колдонуу үчүн, анын

ичинен токойлорду сактоо жана калыбына келтирүү максатында адекваттуу өбөлгөлөрдү берүү

15.c Мыйзамсыз аңчылыкка жана корголгон түрлөр менен контрабандалык соода кылууга каршы күрөш боюнча, анын ичинде жергиликтүү калктын экологиялык коопсуз жол менен жашоого каражат алуу мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү аркылуу глобалдуу аракеттерди активдештирүү

16-максат. Туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында тынчтыкты сүйгөн жана ачык коом курууга көмөктөшүү, бардыгы үчүн сот адилеттигин камсыздоо жана бардык деңгээлдерде натыйжалуу, отчеттуу жана кенири катышууга негизделген мекемелерди түзүү

16.1 Бүткүл дүйнөдө зомбулуктун бардык формаларынын жайылышын кыскартуу жана бул көрүнүштөн болгон өлүмдүн көрсөткүчтөрүн азайтуу

16.2 Балдарды кордоонун, пайдалануунун, сатуунун жана балдарга карата зомбулуктун жана кыйноонун бардык формаларын токтотуу

16.3 Улуттук жана эл аралык деңгээлдерде укук үстөмдүгүнө көмөктөшүү жана бардык адамдарга бирдей сот адилеттигин камсыздоо

16.4 2030-жылга карата мыйзамсыз финансылык агымдарды жана курал-жарак агымдарын олуттуу азайтуу, уурдалган активдерди табуу жана кайтарып алуу боюнча иштерди активдештирүү жана уюшкан кылмыштуулуктун бардык формалары менен күрөш жүргүзүү

16.5 Бардык түрдөгү коррупциянын жана паракорлуктун масштабын олуттуу кыскартуу

16.6 Бардык деңгээлдерде натыйжалуу, отчеттуу жана ачык мекемелерди түзүү

16.7 Коомдун бардык катмарларынын катышуусу менен бардык деңгээлдерде репрезентативдүү органдар тарабынан чечимдерди жооптуу кабыл алууну камсыздоо

16.8 Глобалдуу жөнгө салуу органдарынын ишине өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн катышуусун кеңейтүү жана активдештирүү

16.9 2030-жылга карата бардык адамдардын мыйзамдуу өздүк күбөлүктөрүнүн, анын ичинде туулгандыгы тууралуу күбөлүктөрүнүн болушун камсыздоо

16.10 Улуттук мыйзамдарга жана эл аралык макулдашууларга ылайык коомчулуктун маалыматтарга жетүүсүн камсыздоо жана негизги эркиндиктерин коргоо

16.a Бардык деңгээлдерде, анын ичинде өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө зомбулукту токтотуу жана террорчулукка жана кылмыштуулукка каршы күрөшүү ишинде дараметти өстүрүү максатында тиешелүү улуттук мекемелерди, анын ичинен эл аралык кызматташуу аркылуу бекемдөө

16.b Туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында басмырлоосу жок мыйзамдарды жана саясатты колдоо жана ишке ашыруу

17-максат. Туруктуу өнүгүү кызыкчылыгында Глобалдык өнөктөштүктүн алкагында иштерди жүзөгө ашыруу жана активдештирүү каражаттарын чыңдоо

Каржы

17.1 Салыктарды жана башка кирешелерди топтоо боюнча улуттук мүмкүнчүлүктөрдү жогорулатуу үчүн ички булактардын ресурстарын, анын ичинен өнүккөн өлкөлөрдү эл аралык колдоо аркылуу мобилизациялоо

17.2 Өнүккөн өлкөлөр өздөрүнүн өнүгүү максатында расмий жардам (ӨРЖ) көрсөтүү боюнча милдеттенмелерин, анын ичинен көптөгөн өнүккөн өлкөлөр алган өзүнүн улуттук дүң кирешесинин (УДК) 0,7 пайыз деңгээлинде өнүгүп жаткан өлкөлөргө ӨРЭ тилкеси боюнча каражат бөлүү жана өзүнүн УДК 0,15-0,20 пайыз деңгээлинде азыраак өнүккөн өлкөлөргө ӨРЖ бөлүү көрсөткүчүнө жетүү милдеттенмелерин толук аткаруусун камсыздоо, ӨРЖ берген мамлекеттерге азыраак өнүккөн өлкөлөргө ӨРЖ линиясы боюнча өздөрүнүн ИДК 0,20 пайыздан аз эмес каражат бөлүүгө максат коюуну сунуштоо

17.3 Өнүгүп жаткан өлкөлөр үчүн ар башка булактардан кошумча финансылык ресурстарды мобилизациялоо

17.4 Жагдайга жараша өбөлгөлөөгө, карыз каражаттардын эсебинен каржылоого, карыздын жүгүн жеңилдетүүгө жана карыздарын реструктуризациялоого багытталган координацияланган саясатты жүргүзүү аркылуу өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн карыздарынын деңгээлинин узак мөөнөттү алгылыктуулугун камсыздоо максатында аларга жардам берүү жана ири карызы бар жакыр өлкөлөрдүн карыз жүгүн жеңилдетүү үчүн алардын тышкы карыз көйгөйүн чечүү

17.5 Азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн кызыкчылыгында инвестицияларды колдоо режимин кабыл алуу жана колдонуу

Технология

17.6 Түндүк-Түштүк жана Түштүк-Түштүк линиясы боюнча кызматташууну, ошондой эле илим, техника жана инновациялар жаатындагы үч тараптуу аймактык жана эл аралык кызматташууну жана тиешелүү жетишкендиктерге жетүүнү кеңейтүү; өз ара макулдашылган шарттарда билимдерди алмашууну активдештирүү, анын ичинен колдонуудагы механизмдердин ортосундагы координацияны жакшыртуу аркылуу, атап айтканда, Бириккен Улуттар Уюмунун деңгээлинде, ошондой эле технологияларды өткөрүп берүүгө көмөктөшүүнүн глобалдык механизмдеринин жардамы менен активдештирүү

17.7 Өз ара макулдашылган жагымдуу шарттарда, анын ичинде жеңилдетилген жана преференцияланган шарттарда өнүгүп келе жаткан өлкөлөр алгандай экологиялык коопсуз технологияларды иштеп чыгууга, өткөрүп берүүгө, жайылтууга жана өздөштүрүүгө көмөктөшүү

17.8 2017-жылга карата азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн кызыкчылыгында технологиялар банкынын толук масштабдуу иштөөсүн жана илимдин, технологиялардын жана инновациялардын өнүгүү механизмдин камсыздоо жана жогорку натыйжалуу технологияларды, атап айтканда маалыматтык-коммуникациялык технологияларды пайдаланууну кеңейтүү

Дараметти өстүрүү

17.9 Туруктуу өнүгүү жаатындагы бардык максаттарга жетүү боюнча улуттук пландарды ишке ашырууга көмөктөшүү үчүн өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн

дараметин натыйжалуу жана максаттуу өстүрүүнү эл аралык контролдоону күчөтүү, анын ичинен Түндүк-Түштүк жана Түштүк-Түндүк линиясы жана үч тараптуу кызматташтык аркылуу күчөтүү

Соода

17.10 Дүйнөлүк соода уюмунун алкагында универсалдуу, эрежелерге негизделген, ачык, бсмырлоосу жок жана адилеттүү көп тараптуу соода тутумун жайылтуу, анын ичинен өнүгүү чөйрөсүндөгү Доха күн тартиби боюнча сүйлөшүүлөрдү аяктоо аркылуу жайылтуу

17.11 2020-жылга карата өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн экспортун олуттуу түрдө көбөйтүү, анын ичинен азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн экспортун эки эсе жогорулатуу.

17.12 Дүйнөлүк соода уюмунун чечимдерине ылайык азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн баарына узак мөөнөттүү негизде алымсыз жана квотасыз рынокторго кирүүгө уруксат берүүнү өз убагында камсыздоо, анын ичинде азыраак өнүккөн өлкөлөрдөн импорттолгон товарларга карата колдонулуучу преференциалдык эрежелер ачык жана жөнөкөй болуусун жана рынокторго жетүүгө жеңилдетүүгө шарт түзүүсүн камсыздоо жолу менен камсыздоо

Тутумдук маселелер

Мекемелердин саясатынын жана ишинин ырааттуулугу

17.13 Глобалдык макроэкономикалык туруктуулукту, анын ичинде саясатты координациялоо жана саясаттын ырааттуулугун камсыздоо аркылуу жогорулатуу

17.14 Туруктуу өнүгүүнү камсыздоо боюнча саясатты ырааттуу кылуу

17.15 Ар бир өлкөнүн стратегиялык маневр үчүн мейкиндигин жана жакырчылыкты жоюу боюнча саясатты жана туруктуу өнүгүү боюнча саясатты иштеп чыгуудагы жана жүзөгө ашыруудагы алдыңкы ролун сыйлоо

Көптөгөн кызыкдар тараптар катышкан өнөктөштүк

17.16 Бардык өлкөлөрдө, анын ичинде өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө туруктуу өнүгүү жаатындагы максаттарга жетүүнү колдой турган билимдерди, тажрыйбаларды, технологияларды жана финансы ресурстарын мобилизациялаган жана жайылткан көптөгөн кызыкдар тараптардын катышуусу менен толукталган туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында Глобалдык өнөктөштүктү бекемдөө

17.17 Өнөктөштүктүн ресурстарын пайдалануу тажрыйбасына жана стратегиясына таянуу менен, мамлекеттик уюмдардын ортосундагы, мамлекеттик жана жеке сектордун ортосундагы, жарандык коомдун уюмдарынын ортосундагы натыйжалуу өнөктөштүктү колдоо жана жайылтуу

Маалыматтар, мониторинг жана отчеттуулук

17.18 2020-жылга карата кирешелеринин деңгээли, гендердик абалы, курагы, расасы, улуту, миграциялык статусу, мыйыптуулугу, географиялык жайгашкан орду боюнча жана улуттук шарттарды эске алуу менен олуттуу болгон башка мүнөздөмөлөрдү эске алуу менен дезагрегацияланган жогорку сапаттуу, актуалдуу жана так маалыматтардын жеткиликтүүлүгүн олуттуу жогорулатуу үчүн өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн, анын ичинде азыраак өнүккөн

өлкөлөрдүн, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттердин дараметин өстүрүү максатында колдоону күчөтүү

17.19 2030-жылга карата азыркы демилгелерге таянуу менен ички дүн продукциянын көрсөткүчтөрүнө кошумча түрдө туруктуу өнүгүүнү камсыздоо ишиндеги прогрессти өлчөөнүн башка көрсөткүчтөрүн иштеп чыгуу жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн статистика жаатындагы дараметин өстүрүүгө көмөктөшүү

Жүзөгө ашыруу каражаттары жана Глобалдык өнөктөштүк

60. Биз кайрадан бул жаңы күн тартибин ар тараптуу жүзөгө ашырууга биздин катуу жактоочулугубуз жөнүндө билдиребиз. Биз Глобалдык өнөктөштүктү активдештирүүсүз жана бекемдөөсүз жана жүзөгө ашыруу каражаттарынын масштабдуу комплекси жок биздин масштабдуу максаттарга жана милдеттерге жете албайбыз. Глобалдык өнөктөштүктү активдештирүү өкмөттөрдү, жеке секторду, жарандык коомду, Бириккен Улуттар Уюмунун системасын жана башка катышууларды бириктирип жана бардык болгон ресурстарды мобилизациялап, бардык максаттарга жана милдеттерге жетүүгө колдоо максатында интенсивдүү глобалдык өз ара аракеттенүүгө шарт түзөт.

61. Күн тартибинде бекитилген максаттар жана милдеттер биздин абмициялуу жамааттын пландарды жүзөгө ашыруу үчүн керектүү каражаттардын болушун карайт. Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттардын ар биринин алкагында каралган жүзөгө ашыруу каражаттарына карата милдеттер жана жогоруда айтылган 17 максат биздин Күн тартипти жүзөгө ашыруу үчүн олуттуу мааниге ээ болот жана башка максаттардан жана милдеттерден кем эмес маанилүү ролду ойнойт. Биз жүзөгө ашыруу боюнча аракеттерибиздин алкагында жана биз жетишкен прогресстин мониторинги үчүн арналган көрсөткүчтөрдүн глобалдык таблицасына артыкчылыктуу көңүл бурушубуз керек.

62. Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарды камтыган бул күн тартиби 2030-жылга чейинки мезгилде туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү Күн тартибинин ажыратылгыс бөлүгү болуп саналган Аддис-Абеба иш-аракеттер программасында саналган, конкреттүү стратегиялар жана чаралар менен бекитилген туруктуу өнүгүүнүн кызыкчылыгында жаңыланган Глобалдык өнөктөштүктүн алкагында жүзөгө ашырылышы мүмкүн. Аддис-Абеба иш-аракеттер программасы 2030-жылга чейинки Күн тартибинде бекитилген жүзөгө ашыруу каражаттарына карата милдеттерди чечүүгө шарт түзөт, аларды толуктайт жана аларды конкреттүү шарттарга адаптациялоого көмөктөшөт. Анда улуттук мамлекеттик ресурстар, ата мекендик жана эл аралык жеке бизнес жана каржылоо, өнүгүү максаттарындагы эл аралык кызматташтык, өнүгүүнүн кыймылдатуучу күчү катары эл аралык соода, карыз жана карыздын алгылыктуу деңгээли, системалуу маселелерди чечүү, илим, техника, инновациялар жана дараметти өстүрүү, ошондой эле маалыматтар, мониторинг жана кийинки ишмердик маселелери козголот.

63. Биздин аракеттердин негизинде улуттук жоопкерчилик принцибинин негизинде комплекстүү улуттук каржылоо механизмдери менен бекемделген, жүзөгө ашырылуучу туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү макулдашылган стратегиялар жатат. Биз кайрадан ар бир өлкө өзүнүн экономикалык жана социалдык өнүгүшү үчүн башкы жоопкерчиликти тарта турганын жана өнүгүү чөйрөсүндөгү улуттук саясаттын жана стратегиялардын ролун артыкча баалоо мүмкүн эместигин билдиребиз. Биз ар бир өлкөдө болгон стратегиялык маневр үчүн мейкиндикке жана тиешелүү эл аралык эрежелерди жана

милдеттенмелерди кыйшаюусуз сактоодо жакырчылыкты жоюу саясатын жана туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү саясатты иштеп чыгуудагы жана жүзөгө ашыруудагы жетектөөчү ролуна сый-урмат менен мамиле кылабыз. Ошол эле убакта өнүгүү чөйрөсүндөгү улуттук аракеттер эл аралык экономикадагы, анын ичинде макулдашылган жана өз ара толуктаган жагымдуу шарттары, дүйнөлүк соода, валюта-кредит жана финансы системалары, ошондой эле глобалдык экономикалык жөнгө салуу механизмдерин бекемдөө жана өркүндөтүү менен бекемделиши керек. Мындан тышкары, тиешелүү билимди жана технологияларды өнүктүрүүгө жана глобалдык масштабдарда аларга жетүү мүмкүндүгүн жеңилдетүүгө, ошондой эле дараметти өстүрүүгө багытталган процесстер чечүүчү мааниге ээ. Биз саясатын макулдашылганын камсыздоого жана бардык деңгээлдерде жана бардык субъекттердин катышуусу менен туруктуу өнүгүү үчүн жагымдуу шарттарды түзүүгө, ошондой эле туруктуу өнүгүү кызыкчылыктарында Глобалдык өнөктөштүктүн алкагында ишти активдештирүүгө милдеттенебиз.

64. Биз тиешелүү стратегияларды жана иш-аракеттер программаларын, анын ичинде Стамбул декларациясын жана Иш-аракеттер программасын, Өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерди тез өнүктүрүү боюнча иш-аракеттер программасын (“Самоа жолу”) жана 2014-2024-жылдардагы он жылдык мезгиле деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөр үчүн Вена иш-аракеттер программасын жүзөгө ашырууну колдойбуз жана кайрадан 2063-жылга чейинки мезгиле Африка союзунун Күн тартибин жана Африканы өнүктүрүү кызыкчылыгындагы Жаңы өнөктөштүк программасын колдоонун маанилүүлүгүн ырастайбыз, алардын баары жаңы Күн тартибинин ажыратылгыс бөлүгү болуп саналат. Биз жаңжал болуп жаткан өлкөлөрдө жана жаңжалдан кийинки кырдаалда турган өлкөлөрдө бекем тынчтыкка жана туруктуу өнүгүүгө жетишүү олуттуу кыйынчылыктар менен коштолгонун тааныйбыз.

65. Биз кирешенин деңгээли орточо болгон өлкөлөр туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү жолунда олуттуу көйгөйлөр менен кагылышып жатканын тааныйбыз. Бүгүнкү күндө жетишилген прогресстин кайрылбастыгын кепилдеш үчүн, тажрыйба алмашууну жолго салуу, координацияны күчөтүү жана Бириккен Улуттар Уюмунун өнүктүрүү системасы, эл аралык финансы мекемелери, аймактык уюмдар жана башка кызыкдар жактар тарабынан кыйла натыйжалуу жана максаттуу колдоо көрсөтүү аркылуу бул көйгөйлөрдү чечүү боюнча аракеттерди активдештирүү зарыл.

66. Биз улуттук жоопкерчилик принцибин колдонуунун негизиндеги мамлекеттик саясат жана ички ресурстарды мобилизациялоо жана натыйжалуу пайдалануу туруктуу өнүгүүнү камсыздоо, анын ичинде туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү боюнча биздин жалпы аракеттер үчүн борбордук мааниге ээ деген ынаным бардык өлкөлөргө карата колдонула турганына өзгөчө көңүл бурабыз. Биз ички ресурстар биринчи кезекте жана негизинен бардык деңгээлдердеги жагымдуу шарттар менен бекемделген экономикалык өсүштүн аркасында түзүлө турганын тааныйбыз.

67. Жеке ишкердик, инвестициялык жана инновациялык ишмердик – бул өндүрүмдүүлүктү жогорулатуунун, баарын камтыган экономикалык өсүштү камсыздоонун жана жумуш орундарын түзүүнүн негизги кыймылдатуучу күчтөрүнүн бири. Биз жеке сектордун субъекттеринин, чакан ишканалардан жана кооперативдерден тартып көп улуттук корпорацияга чейинки ар түрдүүлүгүн тааныйбыз. Биз бардык ишкерлерди алардын чыгармачыл жана инновациялык дараметин туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү милдеттерди чечүү

үчүн колдонууга чакырабыз. Биз Адам укуктары аспектиндеги ишкердик ишинин жетектөөчү принциптери¹⁷ жана Эл аралык эмгек уюмунун эмгек ченемдери, Баланын укуктары жөнүндө конвенция¹⁸ жана бул макулдашуулардын катышуучулары кабыл алган негизги көп тараптуу жаратылышты коргоо макулдашуулары сыяктуу эл аралык ченемдерге жана макулдашууларга ылайык, ошондой эле азыркы убакта жүзөгө ашырылып жаткан башка тиешелүү демилгелерге ылайык, эмгек укуктарынын жана курчап турган чөйрөнү коргоо жана ден соолукту коргоо жаатындагы стандарттарды сактоону талап кылуу менен, динамикалуу жана натыйжалуу иштеген ишкердик секторунун өнүгүшүнө шарт түзөбүз.

68. Эл аралык соода баарын камтыган экономикалык өсүштүн жана жакырчылыктын масштабдарын кыскартуунун кыймылдатуучу күчтөрүнүн бири болуп саналат жана туруктуу өнүгүүнү колдоого шарт түзөт. Биз Дүйнөлүк соода уюмунун калкасы астында универсалдуу, эрежелерге негизделген, ачык, басмырлоосуз жана адилеттүү ар тараптуу соода системасына, ошондой эле сооданы реалдуу либералдаштырууга көмөктөшөбүз. Биз Дүйнөлүк соода уюмунун мүчөлөрүн өнүгүү чөйрөсүндөгү Доха күн тартибинин¹⁹ алкагында сүйлөшүүлөрдү ыкчам аяктоо үчүн, өздөрүнүн аракетин эки эсе көбөйтүүгө чакырабыз. Биз өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн, анын ичинде Африка өлкөлөрүнүн, азыраак өнүккөн өлкөлөрдүн, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттердин жана кирешенин деңгээли орточо болгон өлкөлөрдүн соода менен байланыштуу, анын ичинде аймактык экономикалык интеграцияны колдоо жана өз ара көз карандылыкты жогорулатуу максаттарында дараметин өстүрүүгө олуттуу маани беребиз.

69. Биз жагдайга жараша колдоо көрсөтүүгө багытталган координацияланган саясатты өткөрүүнүн, зайым каражаттарынын эсебинен каржылоонун, карыз оордугун жеңилдетүүнүн жана карызды реструктуризациялоонун, жана карызды сабаттуу башкаруунун аркасында өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн карызынын деңгээлинин узак мөөнөттүү алгылыктуулугун камсыздоодо аларга жардам көрсөтүү керектигин тааныйбыз. Көпчүлүк өлкөлөр мурдагыдай эле карыз кризисинин алдында аярлуу жана алардын айрымдары, анын ичинде бир катар азыраак өнүккөн өлкөлөр, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттер жана айрым өнүккөн өлкөлөр бүгүнкү күндө кризиске кабылган. Биз кайрадан карыздын алгылыксыз деңгээли көйгөйүнүн жаралышынын алдын алуу жана пайда болгон учурда аны жөнгө салуу үчүн карызкорлор жана кредиторлор ачык аракеттениши керектигин билдиребиз. Карыздын алгылыктуу деңгээлин кармап туруу үчүн жоопкерчиликти зайымчы өлкө тартат; бирок биз кредиторлор дагы өлкөнүн карызынын алгылыктуу деңгээлин бузбай турган шарттарда зайым берүүгө милдеттүү экенин тааныйбыз. Биз карыз жүгүн жеңилдетүүдө жардамды пайдаланган өлкөлөрдө карыздын алгылыктуу деңгээлин кармап турууга жана карыздын алгылыктуу деңгээлине жетүүсү үчүн шарт түзөбүз.

70. Муну менен биз туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүнү колдоо максатында Аддис-Абеба иш-аракеттер программасында негизделген Технологиялардын өнүгүшүнө көмөктөшүү механизмин түзүү жөнүндө жарыялайбыз. Технологиялардын өнүгүшүнө көмөктөшүү механизми мүчө

¹⁷ A/HRC/17/31, тиркеме.

¹⁸ United Nations, *Treaty Series*, vol. 1577, No. 27531.

¹⁹ A/C.2/56/7, тиркеме.

мамлекеттердин, жарандык коомдун, жеке сектордун, илимий жамааттын, Бириккен Улуттар Уюмунун түзүмдөрүнүн жана башка кызыкдар тараптардын ортосундагы көп тараптуу кызматташтыкка негизделет жана туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыгында Бириккен Улуттар Уюмунун илим, техника жана инновациялар боюнча мекемелер аралык максаттуу тобун, биргелешкен туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыктарындагы илим, техника жана инновациялар боюнча көп тараптуу форумду жана онлайн платформаны камтыйт.

- Бириккен Улуттар Уюмунун илим, техника жана инновациялар боюнча Мекемелер аралык максаттуу тобу туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыгында илимге, техникага жана инновацияларга тиешелүү маселелер боюнча Бириккен Улуттар Уюмунун системасынын алкагында координациялоону, уюшкандыкты жана кызматташтыкты камсыздоого, өз ара аракеттенүүнүн деңгээлин жана натыйжалуулукту жогорулатууга, атап айтканда дараметти өстүрүү боюнча демилгелердин таасирдүүлүгүн жогорулатууга көмөктөшөт. Максаттуу топ болгон ресурстарды тартат жана туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыгында илим, техника жана инновациялар боюнча көп тараптуу форумдун жыйынын даярдоо, ошондой эле онлайн платформаны иштеп чыгуу жана колдонууга киргизүү, анын ичинде форумдун жана онлайн платформанын иштөө тартиби жөнүндө сунуштарды даярдоо менен алектенип, жарандык коомдун, жеке сектордун жана илимий жамааттын он өкүлү менен иштейт. Бул он өкүл Башкы катчы тарабынан эки жылдык мөөнөткө дайындалат. Максаттуу топтун ишине катышуу Бириккен Улуттар Уюмунун бардык мекемелери, фонддору жана программалары жана Экономикалык жана Социалдык Кеңештин функционалдык комиссиялары үчүн ачык болот жана алгач анын курамына азыркы убакта технологияларды өнүктүрүүгө көмөктөшүү боюнча расмий эмес жумушчу топтун мүчөлөрү болуп саналган бөлүмдөр жана мекемелер кирет, атап айтканда: Катчылыктын Экономикалык жана социалдык маселелер боюнча департаменти, Бириккен Улуттар Уюмунун курчап турган чөйрө боюнча программасы, өнөр жайды өнүктүрүү боюнча Бириккен Улуттар Уюму, Билим берүү, илим жана мадания маселелери боюнча Бириккен Улуттар Уюму, Бириккен Улуттар Уюмунун соода жана өнүктүрүү боюнча конференциясы, Эл аралык электр байланыш союзу, Дүйнөлүк интеллектуалдык менчик уюму жана Дүйнөлүк банк.
- Онлайн платформа илим, техника жана инновациялар чөйрөлөрүндөгү колдонуудагы демилгелер, механизмдер жана программалар жөнүндө маалыматты комплекстүү системалаштыруу максаттарына кызмат кылат жана Бириккен Улуттар Уюмунун өзүндө, ошондой эле анын чегинен тышкары мындай маалыматка жетүү мүмкүндүгүн ачкан портал катары пайдаланылат. Онлайн платформа илимдин, техниканын жана инновациялардын өнүгүшүнө көмөктөшүү боюнча демилгелерге жана стратегияларга карата маалыматтарга, билимге жана тажрыйбага, ошондой эле алдыңкы практикага жана алынган сабактарга жетүү мүмкүндүгүн жеңилдетет. Онлайн платформа ачык жетүү мүмкүндүгүндө болгон бүтүндөй дүйнөдөн тиешелүү илимий басылмаларды жайылтууга шарт түзөт. Онлайн платформа ал аракеттерди кайталоодон алыс болууну шарттап жана синергетикалык таасирди жогорулатып, маалыматтарга жетүү мүмкүндүгүн толуктап жана жеңилдетип жана илим, техника жана инновациялар маселелери боюнча колдонуудагы платформалар жөнүндө

тиешелүү маалыматты беришин камсыздоо максатында, Бириккен Улуттар Уюмунун алкагында, ошондой эле анын чегинен тышкары башка демилгелерди жүзөгө ашыруу тажрыйбасынан алынган алдыңкы практикаларды жана сабактарды эске алуу менен өткөрүлгөн көз карандысыз техникалык баалоонун негизинде иштелип чыгат.

- Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыктарындагы илим, техника жана инновациялар боюнча көп тараптуу форум жылына бир жолу туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүнүн тематикалык чөйрөлөрүнүн алкагында илим, техника жана инновациялар чөйрөсүндөгү кызматташтык маселелерин талкуулоого арналган жана өзүнүн компетенциясынын чөйрөсүндө мындай талкууга активдүү салым кошууга даяр болгон бардык тиешелүү кызыкдар тараптардын катышуусун караган эки күндүк жыйынга чакырылат. Форум технологиялык чөйрөдөгү керектөөлөрдү жана кемчиликтерди аныктоо жана талдоо максаттарында, анын ичинде илимий кызматташтык, инновациялык ишмердик жана дараметти өстүрүү маселелеринде, ошондой эле туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыктарында тиешелүү технологияларды иштеп чыгууга, берүүгө жана жайылтууга көмөктөшүү үчүн тиешелүү кызыкдар тараптардын жана көп тараптуу өнөктөштүктүн катышуусу менен өз ара аракеттенүүнү жеңилдетүү, байланыштарды түзүү жана тармактык жамааттарды түзүү үчүн аянтчаны берет. Форумдун жыйыны Экономикалык жана Социалдык Кеңештин Төрагасы тарабынан Кеңештин калкасы астында туруктуу өнүгүү боюнча жогорку деңгээлдеги саясий форумдун жыйынына чейин же зарыл болгондо кароого чыгарылган темаларды эске алуу менен жана башка форумдардын жана конференциялардын уюштуруучулары менен өз ара аракеттенүүнүн негизинде альтернативалуу вариант катары – башка форумдар же конференциялар менен тыгыз байланышта чакырылат. Форумдун жыйыны эки мүчө мамлекеттин тең төрагалыгы астында өтөт жана жыйынтыгында эки тең төрага өткөрүлгөн талкуулардын резюмесин даярдайт, алар 2015-жылдан кийинки мезгилде өнүгүү чөйрөсүндөгү күн тартибин жүзөгө ашыруу боюнча кийинки ишмердиктин жана аны жүзөгө ашыруунун жүрүшүнө серептин контекстинде жогорку деңгээлдеги саясий форумдун жыйынынын кароосуна чыгарыла турган материалдар катары пайдаланылат.
- Жогорку деңгээлдеги саясий форумдун жыйындары көп тараптуу форумдун резюмесин эске алуу менен өткөрүлөт. Көп тараптуу форумдун туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү кызыкчылыгындагы илим, техника жана инновациялар боюнча кийинки жыйындарынын темалары максаттуу топтун эксперттеринин пикирлерин эске алуу менен туруктуу өнүгүү боюнча жогорку деңгээлдеги саясий форум тарабынан каралат.

71. Биз кайрадан Күн тартиби жана туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар жана милдеттер, анын ичинде жүзөгө ашыруу каражаттарына тиешелүү милдеттер универсалдуу, ажырагыс жана өз ара байланыштуу болуп саналаары жөнүндө кайрадан билдиребиз.

Кийинки ишмердик жана сереп

72. Биз кийинки 15 жыл аралыгында кийинки ишмердикти системалуу жүзөгө ашырууга жана ушул Күн тартибин жүзөгө ашырууга сереп жүргүзүүгө

милдеттенебиз. Кийинки ишмердиктин жана серептин ишенимдүү, ыктыярдуу, натыйжалуу, кеңири катышууга негизделген, айкын жана комплекстүү системасы жүзөгө ашыруу ишинде өтө маанилүү салым кошот жана өлкөлөргө ушул Күн тартибин жүзөгө ашырууда максималдуу прогреске жетүүгө жана эч ким унутта калбасын камсыздоо үчүн максаттарга жетүүнүн жолун кылдат контролдоого жардам берет.

73. Бул улуттук, аймактык жана глобалдык деңгээлдерде колдонулган система биздин жарандардын алдындагы отчеттуулукту камсыздоого көмөктөшөт, ушул Күн тартибин жүзөгө ашырууда натыйжалуу эл аралык кызматташтыкты колдойт жана алдыңкы тажрыйбаны алмашууга жана өз ара окутууга көмөктөшөт. Ал жалпы көйгөйлөрдү чечүү үчүн, ошондой эле жаңы жана жаңы гана пайда болгон көйгөйлөрдү аныктоо үчүн күчтөрдү мобилизациялоону камсыздайт. Бул күн тартиби универсалдуу болгондуктан, бардык улуттар ортосундагы өз ара ишеним жана өз ара түшүнүшү олуттуу мааниге ээ болот.

74. Бардык деңгээлдерде кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана сереп жүргүзүү процесстери төмөндөгү принциптер менен аныкталат:

a) Алар ыктыярдуу жана өлкөлөрдүн өздөрүнүн демилгеси боюнча жүзөгө ашырылат, ар кандай улуттук чындыкты, мүмкүнчүлүктөрдү жана өнүгүү деңгээлдерин эске алат жана стратегиялык маневр жана артыкчылыктар үчүн мейкиндикти урматтоону камсыздайт. Туруктуу өнүгүүнү камсыздоого карата ачкыч улуттук жоопкерчилик болгондуктан, улуттук деңгээлде болуп жаткан процесстердин жыйынтыктары, глобалдык сереп негизинен улуттук булактардан алынган рсмий дайындардын негизинде өткөрүлө турган фактыны эске алуу менен, аймактык жана глобалдык деңгээлдерде сереп жүргүзүү үчүн негиз болот.

b) Алар универсалдуу максаттарга жетүүдөгү жана универсалдуу милдеттерди чечүүдөгү прогреске, анын ичинде жүзөгө ашыруу каражаттарына контролду камсыздашат, мындай жол менен көпчүлүк өлкөлөрдө алардын универсалдуу, комплекстүү жана өз ара байланыштуу мүнөзүн жана туруктуу өнүгүүнүн бардык үч компонентин эске алууну камсыздайт.

c) Алар узак мөөнөттүү багытты, жетишкендиктерди, көйгөйлөрдү, кемчиликтерди жана ийгиликтин маанилүү факторлорун аныктоону камсыздайт жана өлкөлөргө саясат маселесинде негиздүү тандоо жасоого жардам берет. Алар өнөктөштүк мамилелерди жүзөгө ашырууга жана жолго салууга керектүү каражаттарды мобилизациялоого, чечимдерди табууга жана алдыңкы тажрыйбаны аныктоого, ошондой эле эл аралык өнүгүү системасын координациялоого жана натыйжалуулугун жогорулатууга көмөктөшөт.

d) Алар бардык адамдар үчүн ачык, баарын камтыган, кеңири катышууга негизделген жана айкын болот жана бардык тиешелүү кызыкдар тараптардын маалыматты берүүсүнө көмөктөшөт.

e) Алар адамдардын керектөөлөрүн канааттандырууну карайт, гендердик аспектилерди эске алат, адам укуктарын урматтоону камсыздайт жана муну менен катар биринчи кезекте эң жакыр, эң аярлуу жана эң артта калгандардын кызыкчылыктарын камсыздоого багытталат.

f) Алар колдонуудагы платформаларга жана процесстерге негизделет, башка процесстерди кайталабайт жана улуттук шарттарды, мүмкүнчүлүктөрдү, керектөөлөрдү жана артыкчылыктарды эске алуу менен иштелип чыгат. Убакыттын өтүшү менен алар жаңы маселелердин жаралуусуна жана жаңы методологиялардын пайда болушуна жооп катары эволюцияланат жана улуттук

администрацияларда жаткан отчеттуулукту берүү боюнча иштин жүгүн минимумга жеткирет.

g) Алар катуу болот жана иш жүзүндөгү маалыматтарга негизделет, өлкөлөрдүн өздөрүнүн жетекчилиги астында даярдалган балоолор жана жогорку сапаттуу, жеткиликтүү, өз убагындагы жана ишенимдүү, кирешенин деңгээли, жынысы, курагы, расасы, улуту, миграциялык статусу, майыптуулугу, географиялык жайгашкан орду жана улуттук шарттарды эске алуу менен маанилүү болгон башка мүнөздөмөлөрү боюнча дезагрегацияланган дайындар менен түзүлөт.

h) Алар өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн дараметин өстүрүү, анын ичинде дайындарды топтоо улуттук системаларын жана жетишилген жыйынтыктарды баалоо программаларын бекемдөө боюнча жардамды, өзгөчө африка өлкөлөрүндө, азыраак өнүккөн өлкөлөрдө, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерде, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө жана кирешенин деңгээли орточо болгон өлкөлөрдө активдештирүүнү талап кылышат.

i) Алар Бириккен Улуттар Уюмунун системасынан жана башка көп тараптуу мекемелерден активдүү колдоону алышат.

75. Бул максаттарга жана милдеттерге тиешелүү кийинки ишмердик жана алардын сереби глобалдык көрсөткүчтөрдүн топтомун пайдалануу менен өткөрүлөт. Бул көрсөткүчтөр мүчө-мамлекеттер иштеп чыга турган аймактык жана улуттук деңгээлдердеги көрсөткүчтөр, ошондой эле улуттук жана глобалдык деңгээлдерде баштапкы маалыматтар жок болгон милдеттер үчүн баштапкы маанилерди аныктоо боюнча аткарылган иштердин жыйынтыктары менен толукталат. Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүнүн көрсөткүчтөрү боюнча Мекемелер аралык жана эксперттик топ иштеп чыга турган глобалдык көрсөткүчтөрдүн системасы 2016-жылдын мартына карата Статистикалык комиссия менен макулдашылат, андан кийин учурдагы мандаттарына ылайык Экономикалык жана Социалдык Кеңеш жана Башкы Ассамблея тарабынан кабыл алынат. Бул система жөнөкөй, бирок ишенимдүү болот, ал бардык туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарды жана милдеттерди, анын ичинде жүзөгө ашыруу каражаттарын камтыйт жана бул максаттарда жана милдеттерде түптөлгөн саясий тең салмактуулукту, комплекстүү мүнөздү жана максатка багыттуулукту сактоону шарттайт.

76. Биз жогорку сапаттуу, актуалдуу, ишенимдүү жана дезагрегацияланган дайындарга жетүү мүмкүндүгүн камсыздоо максатында улуттук статистикалык башкаруунун жана дайындар системасынын дараметин бекемдөөдө өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө, өзгөчө африка өлкөлөрүнө, азыраак өнүккөн өлкөлөргө, өнүгүп келе жаткан чакан арал мамлекеттерге жана деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө жардам көрсөтөбүз. Биз дайындардын кеңири тобун, анын ичинде Жерди зонддоо дайындарын жана геомейкиндик маалыматтарын топтоо аркылуу, муну менен катар колдоо көрсөтүү жана прогресске жетүү боюнча аракеттердин мониторинги үчүн улуттук жоопкерчиликти камсыздоо менен, бул кызматташтык кошо ала турган салымды изилдөө үчүн мамлекеттик жана жеке секторлордун ортосундагы тиешелүү кызматташтыктын масштабдарын айкын жана отчеттуу кеңейтүүгө көмөктөшөбүз.

77. Биз субулуттук, улуттук, аймактык жана глобалдык деңгээлдерде прогресстин үзгүлтүксүз жана баарын камтыган серептерин өткөрүүгө ар тараптуу катышууга милдеттенбиз. Биз кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана сереп жүргүзүү үчүн арналган учурдагы мекемелер жана механизмдер

системасын болушунча активдүү пайдаланабыз. Улуттук баяндамаларда жетишилген прогрессти баалоо камтылат жана аймактык жана глобалдык деңгээлдерде пайда болуучу көйгөйлөр аныкталат. Алар аймактык диалогдорду өткөрүүдө жана глобалдык серептерди даярдоодо гана эмес, ар кандай деңгээлдерде кийинки ишмердикке байланыштуу сунуштарды берүүдө дагы пайдаланылат.

Улуттук деңгээл

78. Биз бардык мүчө мамлекеттерге болушунча тезирээк ушул Күн тартибин жүзөгө ашыруунун бардык аспектерин камтыган амбициялуу максаттар менен улуттук программаларды иштеп чыгууну сунуштайбыз. Алар туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүгө өтүүнү колдой алышат жана жагдайга жараша улуттук өнүгүү стратегиясы жана туруктуу өнүгүү стратегиясы сыяктуу колдонуудагы пландоо куралдарына негизделет.

79. Ошондой эле биз мүчө мамлекеттерге бул серептердин жетекчилери жана демилгечилери өлкөнүн өзү болгондой, улуттук жана субулуттук деңгээлдердеги прогресске үзгүлтүксүз жана баарын камтыган сереп жүргүзүүнү сунуштайбыз. Мындай серептер улуттук шарттарга, стратегияларга жана артыкчылыктарга ылайык түпкү элдин, жарандык коомдун, жеке сектордун жана башка кызыкдар тараптардын пикирлерин эске алуу менен өткөрүлүшү керек. Улуттук парламенттер, ошондой эле башка мекемелер дагы бул процесстерди колдой алышат.

Аймактык деңгээл

80. Аймактык жана субаймактык деңгээлдерде кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана сереп жүргүзүү процесстери тиешелүү учурларда коллегиялуу окутуу үчүн, анын ичинде ыктыярдуу серептерди жүргүзүү, алдынкы тажрыйбаны алмашуу жана жалпы милдеттерди талкуулоо аркылуу пайдалуу мүмкүнчүлүктөрдү ачат. Буга байланыштуу биз аймактык жана субаймактык комиссиялардын жана уюмдардын кызматташтыгын колдойбуз. Баарын камтыган аймактык процесстер улуттук серептерди өткөрүүнүн жыйынтыктарына негизделет жана глобалдык деңгээлде, анын ичинде туруктуу өнүгүү боюнча жогорку деңгээлдеги саясий форумда кийинки ишмердикти жүзөгө ашырууга жана сереп жүргүзүүгө көмөктөшөт.

81. Аймактык деңгээлде кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруунун жана сереп жүргүзүүнүн колдонуудагы механизмдерин пайдалануунун маанилүүлүгүн таануу жана стратегиялык маневр үчүн тиешелүү мейкиндикти камсыздоого умтулуу менен, биз бардык мүчө мамлекеттерге өзүнүн катышуусу үчүн эн ылайыктуу аймактык форумду аныктоону сунуштайбыз. Бириккен Улуттар Уюмунун аймактык комиссияларына бул жаатта мүчө мамлекеттерге жардам көрсөтүүнү улантуу сунушталат.

Глобалдык деңгээл

82. Жогорку деңгээлдеги саясий форум Башкы Ассамблея, Экономикалык жана Социалдык Кеңеш жана башка тиешелүү органдар жана колдонуудагы мандаттарына ылайык форумдар менен тыгыз өз ара аракеттенип, глобалдык деңгээлде кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана сереп жүргүзүү процесстеринин бүтүн комплексине көзөмөл жүргүзүүдө борбордук ролду ойнойт. Ал тажрыйба алмашууга, анын ичинде ийгиликтер, көйгөйлөр жана жасалган тыянактар жөнүндө маалыматты бөлүшүүгө, саясий жана

методикалык колдонмо жүргүзүүгө жана кийинки чараларды кабыл алуу үчүн сунуштарды киргизүүгө көмөктөшөт. Ал туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү жалпы системалык уюшкандыкты жана саясатты координациялоону камсыздоого көмөктөшөт. Ал ушул Күн тартиби актуалдуу жана амбициялуу бойдон калышын камсыздашы керек жана биринчи кезекте прогрессти, жетишкендиктерди жана өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөр кабылган кыйынчылыктарды баалоого, ошондой эле жаңы жана пайда болгон көйгөйлөрдү аныктоого багытталышы керек. Бириккен Улуттар Уюмунун бардык тиешелүү конференцияларынын жана процесстеринин алкагында, анын ичинде азыраак өнүккөн өлкөлөр, өнүгүп келе жаткан арал мамлекеттер жана деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөр боюнча кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана сереп жүргүзүү системалары менен натыйжалуу байланыштар жолго салынат.

83. Жогорку деңгээлдеги саясий форумда кийинки ишмердикти жана сереп жүргүзүүнү кароо туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүнүн жүрүшү жөнүндө ар жылдык баяндаманы эске алуу менен жүрөт, ал баяндама глобалдык көрсөткүчтөрдүн системасынын жана улуттук статистикалык башкармалыктар даярдаган дайындардын, ошондой эле аймактык деңгээлде топтолгон маалыматтын негизинде Бириккен Улуттар Уюмунун системасы менен кызматташтыкта Башкы катчы тарабынан даярдалышы керек. Жогорку деңгээлдеги саясий форум илим менен саясаттын ортосундагы өз ара байланышты бекемдөөгө багытталган жана саясатчылар үчүн иш жүзүндөгү дайындарга, жакырчылыкты жоюуга көмөктөшүү жана туруктуу өнүгүүнү камсыздоо боюнча алардын аракетине негизделген, натыйжалуу жардамчы боло ала турган дүйнөдөгү туруктуу өнүгүү жөнүндө баяндаманы дагы эске алат. Биз Экономикалык жана Социалдык Кеңештин Төрагасына камтуу чөйрөсүн, дүйнөдөгү абал боюнча ушул баяндаманы түзүүнүн методологиясын жана мезгилдүүлүгүн, ошондой эле анын иштин жүрүшү жөнүндө баяндама менен байланышын талкуулоо үчүн консультациялар процессин уюштурууну сунуштайбыз жана бул консультациялардын жыйынтыктары 2016-жылы жогорку деңгээлдеги саясий форумдун сессиясында кабыл алына турган министрлердин декларациясында чагылдырылышы керек.

84. Башкы Ассамблеянын 2013-жылдын 9-июлундагы 67/290 резолюциясына ылайык Экономикалык жана Социалдык Кеңештин калкасы астында иштей турган жогорку деңгээлдеги саясий форум үзгүлтүксүз серептерди жүргүзүп турушу керек. Бул серептер ыктыярдуу болот, бирок отчеттуулукту берүүнү колдойт жана өнүккөн жана өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдөн, ошондой эле Бириккен Улуттар Уюмунун тиешелүү түзүмдөрүнөн жана башка кызыкдар тараптардан, анын ичинде жарандык коомдон жана жеке сектордон алынган маалыматтарды камтыйт. Алар мамлекеттердин өздөрүнүн жетекчилиги астында өткөрүлөт жана аларга министрлер жана башка тиешелүү жогорку кызматтагы кызмат адамдары катышат. Алар өнөктөштүк үчүн базаны, анын ичинде негизги топтордун жана башка тиешелүү кызыкдар тараптардын катышуусу аркылуу түптөшөт.

85. Жогорку деңгээлдеги саясий форумда туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүү ишиндеги прогресстин, анын ичинде дисциплина аралык маселелер боюнча тематикалык серептер өткөрүлөт. Алар Экономикалык жана Социалдык Кеңештин функционалдык комиссиясынын жана башка өкмөттөр аралык органдардын жана форумдардын серептери менен толукталат, алар бул максаттардын комплекстүү мүнөзүн, ошондой эле алардын ортосундагы өз ара байланышты чагылдырышы керек. Бул серептерди өткөрүү бардык тиешелүү

кызыкдар тараптардын катышуусу менен өтөт жана бул мүмкүн болгондо жогорку деңгээлдеги саясий форумдун жыйындарын өткөрүү циклы менен байланыштырылат, бул жыйында алардын жыйынтыктары каралат.

86. Биз Аддис-Абеб иш-аракеттер программасында каралган өнүгүүнү каржылоонун жыйынтыктарына байланыштуу кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруунун жана сереп жүргүзүүнүн атайын процессин, ошондой эле ушул Күн тартиби менен каралган кийинки ишмердик жана сереп системасынын курамдык бөлүгү болуп саналган, туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттарга жетүүгө байланыштуу бардык жүзөгө ашыруу каражаттарын колдойбуз. Жогорку деңгээлдеги саясий форумда кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруу жана ушул Күн тартибин жүзөгө ашырууга сереп жүргүзүү процессин кароонун жүрүшүндө Экономикалык жана Социалдык Кеңештин калкасы астында өткөрүлгөн өнүгүүнү каржылоо боюнча ар жылдык форумдун өкмөттөр аралык деңгээлде макулдашылган тыянактары жана сунуштары эске алынат.

87. Ар бир төрт жыл сайын Башкы Ассамблеянын калкасы астында өткөрүлө турган жогорку деңгээлдеги саясий форум Күн тартибине жана аны жүзөгө ашырууга карата жогорку деңгээлдеги саясий сунуштарды берет, жетишилген ийгиликтерди жана пайда болгон көйгөйлөрдү аныктайт, ошондой эле жүзөгө ашыруу процессин тездетүү максатында андан аркы аракеттерди мобилизациялайт. Башкы Ассамблеянын калкасы астындагы кийинки жогорку деңгээлдеги саясий форум 2019-жылы өтөт, тагыраак айтканда, бул форумду өткөрүүнүн циклдуулугу төрт жылдык баарын камтыган саясат серептерин жүргүзүү менен максималдуу макулдашылганын камсыздоо үчүн өзгөртүлөт.

88. Ошондой эле биз Бириккен Улуттар Уюмунун өнүктүрүү системасы тарабынан жаңы Күн тартибин жүзөгө ашырууну ырааттуу жана комплекстүү колдоого алууну камсыздоо үчүн жалпы системалуу стратегиялык пландоонун, отчеттуулукту жүзөгө ашыруунун жана берүүнүн маанилүүлүгүн баса белгилейбиз. Тиешелүү жетектөөчү органдар жүзөгө ашыруу процессин мындай колдоого алууга сереп жүргүзүү үчүн чараларды көрүп жана жетишилген ийгиликтер жана тоскоолдуктар жөнүндө баяндама бериши керек. Биз Экономикалык жана Социалдык Кеңеште жүргүзүлүп жаткан Бириккен Улуттар Уюмунун өнүктүрүү системасын узак мөөнөттүү позициялоо талкуусун колдойбуз жана тиешелүү убакта бул маселелер боюнча чечим кабыл алууга үмүт артабыз.

89. Жогорку деңгээлдеги саясий форум 67/290 резолюцияга ылайык кийинки ишмердикти жүзөгө ашырууга жана серептерди жүргүзүүгө негизги топтордун жана башка тиешелүү кызыкдар тараптардын катышуусун колдойт. Биз бул тараптарды ушул Күн тартибин жүзөгө ашырууга алардын кошкон салымы тууралуу баяндамаларды берүүгө чакырабыз.

90. Биз Башкы катчыдан мүчө мамлекеттер менен кеңешүү менен аракеттенип, 2016-жылдагы жогорку деңгээлдеги саясий форумдун жыйынына даярдыктын жүрүшүндө Башкы Ассамблеянын жетимишинчи сессиясында кароо үчүн глобалдык деңгээлде кийинки ишмердикти жүзөгө ашыруунун жана сереп жүргүзүүнүн ырааттуу, натыйжалуу жана баарын камтыган системаларын түзүү жолундагы маанилүү вехалар чагылдырыла турган баяндаманы даярдоону өтүнөбүз. Бул баяндамада Экономикалык жана Социалдык Кеңештин калкасы астындагы жогорку деңгээлдеги саясий форумда мамлекеттердин өздөрүнүн жетекчилиги астында өткөрүлө турган серептерге байланыштуу сунушту, анын ичинде жалпы баяндамаларды ыктыярдуу тааныштыруу жетектөөчү принциптерине карата сунуштарды камтышы керек. Бул баяндамада ар кандай

мекемелердин милдеттери түшүндүрүлүп жана ар жылдык темаларды тандоого, тематикалык серептердин ырааттуулугуна жана жогорку деңгээлдеги саясий форум үчүн мезгилдүү серептин варианттарына байланыштуу жетектөөчү көрсөтмөлөр камтылышы керек.

91. Биз ушул Күн тартибин жүзөгө ашырууга жана 2030-жылга карата биздин дүйнөнү жакшы жагына өзгөртүү үчүн аны толук ченемде пайдаланууга өзүбүздүн тайсалбас жактоочулугубузду ырастайбыз.

*4- пленардык жыйын,
2015-жылдын 25-сентябры*

**«Туруктуу өнүгүү чөйрөсүндөгү максаттар жана милдеттер»
аталышындагы бөлүмдө эскертилген документтер**

Дүйнөлүк саламаттыкты сактоо уюмунун чылымга каршы күрөш боюнча алкактык конвенциясы (United Nations, *Treaty Series*, vol. 2302, No. 41032)

2015-2030-жылдары табигый кырсык тобокелдигин төмөндөтүү боюнча Сендай алкактык программасы (69/283 резолюция, II тиркеме)

Бириккен Улуттар Уюмунун деңиз укуктары боюнча конвенциясы (United Nations, *Treaty Series*, vol. 1834, No. 31363)

«Биз каалаган келечек» (66/288 резолюция, тиркеме)